

KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANNE

Majandusaasta algus: 01. jaanuar 2008.a.
Majandusaasta lõpp: 31. detsember 2008.a.

Mittetulundusühingu nimi: **LASTEKAITSE LIIT**
Registrikood: 80013442
Aadress: Endla 6 -18 10142 Tallinn
Telefon: 372 6311 128
Faks: 372 6311 735
E-mail: liit@lastekaitseliit.ee
Veebilehekülg: www.lastekaitseliit.ee

Eesmärk ja tegevuse põhisuunad: - Lapse õiguste kaitsmine lähtudes lapse seaduslikest huvidest
- Lastekaitsealase tegevuse arendamine ning osalemine noorsoo- ja perepoliitika väljatöötamises ning rakendamises

Audiitorkontroll: Rödl & Partner Audit OÜ

Majandusaasta aruandele lisatud dokumendid: - Lastekaitse Liidu aruandeaasta müügitulu jaotus vastavalt Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatorile (EMTAK)
- Sõltumatu audiitori aruanne

SISUKORD

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	
Juhatuse kinnitus raamatupidamise aastaaruandele	33
Konsolideeritud bilanss	34
Konsolideeritud tulude ja kulude aruanne	35
Konsolideeritud rahavoogude aruanne	36
Konsolideeritud netovara muutuste aruanne	37
Konsolideeritud finantsaruannete lisad	
Lisa 1 Raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted	38
Lisa 2 Maksude ettemaksud ja maksuvõlad	39
Lisa 3 Materiaalne põhivara	40
Lisa 4 Laenukohustused	41
Lisa 5 Kapitalirent	41
Lisa 6 Kasutusrent	41
Lisa 7 Sihtotstarbelised annetused ja toetused	42
Lisa 8 Tulu ettevõtlusest	44
Lisainformatsioon Lastekaitse Liidu kohta	
Lisa 9 Konsolideerimata bilanss	45
Lisa 10 Konsolideerimata tulude ja kulude aruanne	46
Lisa 11 Konsolideerimata rahavoogude aruanne	47
Lisa 12 Konsolideerimata netovara muutuste aruanne	48
Allkirjad 2008.a majandusaasta aruandele	49
Lastekaitse Liidu aruandeaasta müügitulu jaotus vastavalt Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatorile (EMTAK)	50
Sõltumatu audiitori aruanne	

TEGEVUSARUANNE

Tegevuse alused, liikmeskond ja juhtimine

Organisatsiooni eesmärgiks on lapse õiguste kaitsmine lähtudes lapse seaduslikest huvidest, lastekaitsealase tegevuse arendamine ning osalemine noorsoo- ja perepoliitika väljatöötamises ning rakendamises. Lastekaitse Liidu tegevus põhineb kodanikualgatusel ja tegutsetakse avalikes huvides. Lastekaitse Liit on 28.aprillil 1919 asutatud Eesti Lastekaitse Ühingu õigusjärglane. Tegevuste kavandamisel ja elluviimisel lähtuti 2007.a.-l organisatsiooni üldtegevusstrateegiast aastani 2010.

Lastekaitse Liidu **missioon** on aidata kaasa lapse õiguste tagamisele ja lapsesõbraliku ühiskonna kujundamisele.

Visioon

Lastekaitse Liit on valitsusväline mittetulunduslik organisatsioon, mis lapse õiguste tagamise alase tegevusega on Eesti ühiskonnas kujunenud ühenduseks, mida tunnustavad ja toetavad avaliku, äri- ning mittetulundussektori institutsioonid ja elanikkond.

Lastekaitse Liidu tegevuse üldpõhimõtted

Lastekaitse Liit:

- väärtustab iga last
- lähtub lapse huvidest
- väärtustab lapse parima kasvukeskkonnana perekonda
- toetab oma tegevusega lapse osalust
- on avatud uutele ideedele

Lastekaitse Liidu tegevuse põhisuunad

Organisatsioon

Liikmete võimestamine eestkoste ja praktilise tegevuse teostamiseks kohalikul tasandil, kohalikest vajadustest lähtuvalt ja kohaliku omavalitsusega koostöös.

Valdkond

Lastekaitse Liit jälgib laste õiguste tagamise ja lastekaitse valdkonnas toimuvat. Juhib tähelepanu lapse õiguste rikkumistele, teeb ettepanekuid olukorra parandamiseks. Pakub välja ja viib ellu uusi algatusi laste ja perede toetamiseks.

Ühiskond

Lapse õigustest teavitamine ja ühiskonna väärtushinnangute ja hoiakute kujundamine lapse õiguste paremaks tagamiseks.

Prioriteetid aastateks 2007 - 2010

Lähtuvalt Lastekaitse Liidu põhikirjalisest eesmärgist, missioonist ja visioonist on järgnevate aastate prioriteetideks:

1. lapse õiguste olukorra edendamine;
2. avalikkuse teavitamine lapse inimõiguste sisust ja nende tagamise tähtsusest;
3. lapse osaluse toetamine.
4. perekeske lähenemisviisi põhimõtete tutvustamine, levitamine ja elluviimine.
5. organisatsiooni pideva arengu tagamine

Strateegilised eesmärgid ja põhitegevused eesmärkide saavutamiseks

Lastekaitse Liidu strateegilised eesmärgid, mis soovitakse saavutada aastaks 2010 ja nende saavutamiseks vajalikud põhitegevused on järgmised:

1. suudab kiirelt reageerida laste heaoluga seotud aktuaalsetele teemadele

- a. ühiste seisukohtade väljakujundamine organisatsiooni siseselt arutelude ja tõhustatud infoliikumise kaudu;
- b. toimiva süsteemi loomine info kogumiseks ja analüüsimiseks laste olukorrast.

2. ühiskonnas on suurenenud arusaam lapse õiguste kui inimõiguste sisust

- a. spetsialistide koolitus;
- b. avalikkusele suunatud selgitustöö;
- c. teabematerjalide ja erialakirjanduse väljaandmine.

3. lapse arvamus selgitatakse välja ja võetakse arvesse tegevuste kavandamisel, lapsi kaasatakse tegevuste elluviimisse

- a. toimiva mehhanismi loomine laste arvamuse väljaselgitamiseks ja laste kaasamiseks oma tegevuse kavandamisse;
- b. Lastekaitse Liidu Noortekogu tegevuse aktiveerimine ja toetamine;
- c. koostöö edendamine laste- ja noorteorganisatsioonidega.

4. lastega peredega töötamisel lähtutakse perekeskse lähenemisviisi põhimõtetest

- a. avalikkuse väärtushinnangute kujundamine perede esiletõstmiseks ühiskonnas;
- b. avalikkuse tähelepanu juhtimine pere- ja lastekaitsepoliitika kitsaskohtadele;
- c. abi perekesksete teenuste väljatöötamisel ning koostöövõrgustike käivitamine;
- d. uute algatuste ja ideede pakkumine ning elluviimine, mis aitavad kaasa vanemliku kasvatuspraktika tõhustamisele.

5. organisatsiooni pideva arengu tagamine

- a. liikmesorganisatsioonide jõustamine /lastekaitse liikumise kandepinna laiendamine liikmesorganisatsioonide aktiivse kaasamise ja motiveerimise kaudu (piirkondades liikmete kaasamine, koolitamine);
- b. koostöö tõhustamine siseriiklikul ja rahvusvahelisel tasandil partneritega, kelle kohustus ja/või huvi on panustada lapsesõbralikuma ühiskonna kujundamisse (koostöö omavalitsuste liitudega, MTÜ- dega, avaliku sektoriga, partnerorganisatsioonidega Lätis, Soomes, Rootsis. Osalemine EU koostöövõrgustikes);
- c. pideva mitmetasandilise (töötajad, nõukogu, liikmeskond) arendustegevuse tagamine (Organisatsiooni põhiväärtuste sõnastamine, Organisatsiooni tegevuse mõju hindamise süsteemi väljatöötamine, töötajate motivatsioonisüsteemi välja töötamine, suhtekorraldusstrateegia, imago kujundus).

Lastekaitse Liidu tegevus on seotud ja eesmärgistatud LÕK põhimõtete järgimisega ning artiklites sätestatuga. ÜRO lapse õiguste konventsioon lähtub põhimõttest, et lisaks vanematele on ka ühiskonnal kohustus tagada ja igati kaasa aidata laste põhivajaduste rahuldamisele ning pakkuda tuge lapse isiksuse, annete ja võimete arenguks. Eesti Vabariik, ühinedes konventsiooniga võttis endale kohustuse need nõuded ellu viia. Laste olukorra kohta teabe kogumine ning selle analüüsimine võimaldab selgunud probleemide põhjal teha ettepanekuid lahendusteede leidmiseks.

Lastekaitse Liidu liikmeskonda kuulub 39 juriidilist isikut (lastekaitse ühingut, seltsi või klubi), kelle põhikirjalise tegevuse eesmärk ja tegevuse põhisuunad on sarnased ja kooskõlas Lastekaitse Liidu eesmärgi, tegevuse põhisuundadega ning kes soovivad arendada lastekaitsealast tegevust. Liikmetest 4 on tegevad Tallinnas, 9 Harjumaal, 3 Ida-Virumaal, 1 Jõgevamaal, 2 Järvamaal, 2 Läänemaal, 4 Lääne-Virumaal, 1 Põlvamaal, 2 Pärnumaal, 1 Raplamaal, 2 Saaremaal, 3 Tartumaal, 1 Valgamaal, 3 Viljandimaal ning 1 Võrumaal.

Organisatsiooni juhtimine ja arendus toimib kolmetasandilises tegevuses (strateegiline juhtimine, igapäevane organisatsioonitöö ja tegevuste juhtimine ning rakenduslik töö, mis on seotud projektides püstitatud eesmärkide saavutamise).

Liidu tegevust planeeriv, juhtimist korraldav ja järelevalvet teostav organ on vanematekogu. Üheksaliikmelise vanematekogu kaheksa liiget valitakse Liidu üldkogu poolt üks aasta pärast presidendi valimist salajasel hääletusel kolmeks aastaks.

Vanematekogu 28.aprillil 2007 üldkogu poolt valitud 2007-2010.a koosseisu kuuluvad:

Katrin Saks	– president (2006-....)	Eve Liblik	– Lastekaitse Liidu toetaja
Saida Ausing	– Lastekaitse Liidu toetaja	Monika Liiv	– Saue Lastekaitse Ühing
Irina Golikova	– Sillamäe Lastekaitse Ühing	Loone Ots	– Lastekaitse Liidu toetaja
Ille Jõgi	– Tartu Lastekaitse Ühing	Ene Tomberg	– Tallinna Lastekaitse Ühing
Viktor Kurusev	– Harku valla Lastekaitse Ühing		

Liidu vanematekogu pädevuses on:

- 1. Liidu üldkogu kokkukutsumise otsustamine, ühingu liikmete üldkogul osaluse esindusnormi määramine ja üldkogu päevakorra ja otsuste eelnõude koostamine;
- 2. juhatuse liikmete määramine ja tagasikutsumine;
- 3. Liidu liikmeks vastuvõtmise ja liikme väljaarvamise otsustamine;
- 4. Järelevalve teostamine Liidu juhatuse tegevuse üle, majandusaasta aruande ja tegevuskavade läbivaatamine, arvamuse andmine ning esitamine üldkogule;

Lastekaitse Liidu 2008.a konsolideeritud majandusaasta aruanne

5. Liidu tegevuskava ja finantseerimise, palgaliste töötajate arvu ja tasustamise korra kinnitamine; Liidu töökorraldust reguleerivate eeskirjade kinnitamine;
6. Liidu osakondade asutamise ja lõpetamise otsustamine ning osakondade juhatuste ametijuhendite kinnitamine;
7. Liidu liikmetele toetuse maksmine ja toetuse suuruse otsustamine;
8. toetuste määramine erakorralistel juhtudel;
9. Liidule kuuluvate kinnisasjade ja registrisse kantavate vallasasjade võõrandamine ja asjaõigustega koormamise otsustamine ja tingimuste määramine nimetatud tehinguks;
10. Liitu esindavate isikute välismaale lähetamise otsustamine, samuti personaalse esindusõiguse andmise otsustamine Liidu esindamiseks Liidu välistes institutsioonides;
11. Liidu sümboolika statuutide kinnitamine.
12. juhatusele volituste andmine igapäevasest majandustegevusest väljuvate kulutuste tegemiseks alates 50 000 kroonist;
13. Liidu toetajaliikmeks vastuvõtmise ja toetajaliikme väljaarvamise otsustamine;
14. muude küsimuste otsustamine, mida seaduse või põhikirjaga ei ole antud Liidu üldkogu ainupädevusse, või mille juhatus esitab otsustamiseks vanematekogule.

Lastekaitse Liidu vanematekogu on pidanud korralised koosolekuid 25.01., 22.02., 28.03., 26.04., 23.05. Olulisemad teemad on seotud Lastekaitse Liidu 2008.a. tegevusvaldkondade ja programmidega seonduvaga, rahvusvahelise koostööga, Euroopa Liidu lasteõiguste strateegia aruteluga, laste vaesuse temaatikaga, lastekaitseliikumise temaatiliste seminaride ja konverentsidega, organisatsiooni tegevuste rahastamisega seonduvate küsimustega, üldkogu ettevalmistusega seonduvate küsimustega, avalike suhete temaatikaga, Lastekaitse Liidu koolituskeskuse tegevuskavaga.

Lastekaitse Liidu juhataja on Alar Tamm, büroo töötajate koosseisus Aire Saluste, Liina Kotsalainen ja Ljudmila Lokai. Valdonna- ja projektijuhid ning töötajad projektide juures olid Malle Hallimäe, Käthlin Mikiver, Piret Soosaar, Käthlin Vainola, Kristin Kurtna, Kerli Kuusk, Mari-Liis Keskpai, Merle Ameljusenko, Liivia Tuvike, Viive Rull ja Karin Sokolova.

Lastekaitse Liidu tütarettevõtja Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ on registreeritud 01.09.2004. Lastekaitse Liidul on tütarettevõtjas 100%-line osalus. Osaühingu koosseisu kuuluvad Remniku puhkekeskus Ida-Virumaal Alajõe vallas ning Pivarootsi õppe- ja puhkekeskus Läänemaal Hanila vallas. Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ juhataja on Alar Tamm.

Töötasude üldsumma 2008. aastal moodustas koos sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksuga 4 410 837 krooni (eelmisel aastal 3 894 176 krooni), sellest 3 383 363 krooni (eelmisel aastal 2 676 018 krooni) on arvestatud Lastekaitse Liidus ning 1 027 474 krooni (eelmisel aastal 1 218 158 krooni) tütarettevõttes Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ-s. Töölepingu alusel töötajatele arvestatud summad koos maksudega olid 2 809 539 krooni (eelmisel aastal 2 541 549 krooni), sealhulgas Lastekaitse Liidus 2 244 864 (eelmisel aastal 1 763 590 krooni) ning tütarettevõttes 564 675 krooni (eelmisel aastal 777 959 krooni). Töövõtulepingute alusel on arvestatud 1 211 385 krooni (eelmisel aastal 1 352 627 krooni), sealhulgas Liidus 775 186 krooni (eelmisel aastal 912 428 krooni) ning tütarettevõttes 436 199 krooni (eelmisel aastal 440 199 krooni). Lastekaitse Liidu juhatajale arvestatud töötasu summa koos maksudega oli 363 313 krooni (eelmisel aastal 302 201 krooni). Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ juhatuse liikme tasu koos maksudega oli 26 600 krooni (eelmisel aastal 132 411 krooni). Vanematekogu liikmetele tasusid makstud ei ole. Põhikohaga töötajaid oli 2008. aastal kokku 16 (eelmisel aastal 14), neist Lastekaitse Liidus 12 (eelmisel aastal 8) ning Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ-s 4 (eelmisel aastal 6). Töötajate keskmine arv koos töövõtulepingute alusel töötajatega kalendrikuus oli 31 (eelmisel aastal 35), neist Lastekaitse Liidus 22 (eelmisel aastal 22) ning Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ-s 9 (eelmisel majandusaastal 13).

ALALISED TEGEVUSED

Lastekaitse Liidu tegevus oli 2008.a. korraldatud läbi nelja alalise tegevussuuna ehk valdkonna.

- I Lapse õiguste tagamise edendamine (lk 6-13)
- II Organisatsioon ja organisatsiooni arendus (lk 13-18)
- III Peretöö (lk 18-20)
- IV Programm „Ei vägivallale” (lk 20-24)

I LAPSE ÕIGUSTE TAGAMISE EDENDAMINE

Valdkonna üldine eesmärk on aidata kaasa ühiskonna kujundamisele, kus lapse inimõigused on teadvustatud ja tunnustatud ning lapsi puudutavate poliitkate ja strateegiate vastuvõtmisel on esikohale seatud laste huvid ja vajadused.

Üldeesmärgist tulenevalt on valdkonna otsesed eesmärgid aastatel 2007 -2010 järgnevad:

- 1) ühiskonnaliikmete lapse õiguste alase teadlikkuse suurendamine koolituste, seminaride, interaktiivsete ürituste ja teabe kogumise ning levitamise kaudu;
- 2) laste õiguste olukorrast ülevaate omamine teabe kogumise, analüüsimise ja ülevaadete koostamise kaudu;
- 3) laste osaluse edendamine ühiskonna ja kogukonna kujundamisprotsessides ning neid puudutavate otsuste tegemisel laste teadmiste ja oskuste suurendamise kaudu.

Tegevused

1. Eesmärk: ühiskonnaliikmete teadlikkus inimõigustest, lapse õigustest ja kohustustest on suurenenud õppe/teabematerjalide ja interaktiivsete ürituste kaudu.

1.1. Veebipõhine interaktiivne võistlusmäng põhikooliõpilaste teadlikkuse suurendamiseks inimõigustest/laste õigustest ning neist tulenevatest laste õigustest ja kohustustest.

Veebiviktoriini eesmärgiks oli välja selgitada 8.ndate ja 9.ndate klasside õpilaste teadmised ühiskonna- ja inimeseõpetuses käsitletavatest teemadest interaktiivse veebiküsitluse kaudu ning õigete vastuste kuvamise kaudu viktoriinis osalevaid õpilasi harida.

Veebiviktoriini küsimustele vastamine põhines info leidmisel ja analüüsimisel, sealjuures tuleb kasutada juba olemasolevaid ühiskonna- ja inimeseõpetuse alaseid teadmisi. Veebiviktoriini küsimuste teemadeks olid inimõigused, valimised, juhtimine, suhtlemine, tervis, sõltuvusained ja esmaabi. Arvuti valis juhuvaliku teel 45-st küsimusest õpilasele vastamiseks 25 küsimust. Osaleda sai individuaalselt. Parimad said auhinna, peaaahinnaks oli fotokaamera.

2008. a aprillis moodustati veebiviktoriini väljatöötamiseks töögrupp, kuhu kuulusid Lastekaitse Liidu ja Inimeseõpetuse Ühingu esindajad. Perioodil mai – september toimus interaktiivse võistlusmängu küsimuste väljatöötamine Inimeseõpetuse Ühingu ja Lastekaitse Liidu esindajate poolt. Tehnilise lahenduse väljatöötamiseks liitusid töögrupiga septembris Webgate'i esindajad. September kuni detsember toimus veebipõhise lahenduse väljatöötamine ning detsembris tõlgiti küsimused vene keelde. Võistlusmängu veebikeskkonnaks on Lastekaitse Liidu Peremeedia lehekülg www.peremeedia.ee . 14.11. toimunud koosoleku otsusega viidi veebiviktoriin läbi 2009. aasta jaanuaris ja veebruaris, kuna sellel perioodil on õpilastel koolis väiksem koormus ning erinevate organisatsioonide poolt pakutakse vähem veebiviktoriinile sarnaseid tegevusi.

1.2. Kaasaegse õppe/teabematerjali koostamine suurendamiseks põhikooliõpilaste teadmisi inimõigustest, sh laste õigustest/ kohustustest.

Lapse inimõigustest ja neist tulenevatest lapse õigustest ja kohustustest koostatava teabematerjali tarbeks koostati kava ja tehti esialgne materjali valik. Kuna materjali lõpliku versiooni koostamiseks ja tiražeerimiseks esitatud rahataotlusi ei rahuldatud, siis loodame teabematerjali koostada 2009. aastal.

1.3. Inimese/ühiskonnaõpetuses käsitletavate teemade põhise lauamängu tööversiooni koostamine.

Põhikooliõpilastele suunatud kodanikuõpetuses käsitletavate teemade põhise lauamängu esialgse versiooni koostamiseks moodustati töörühm, kuhu kuuluvad Lastekaitse Liidu ja Inimeseõpetuse Ühingu esindajad. Töörühm kogus lisaks infot sarnasel ideel põhinevatest mängudest, mis on saadaval nii paber kandjal kui ka veebipõhiselt. Kogutud materjali põhjal esitati lahendusvariante ka samal ajal koostamisel olnud veebipõhisele viktoriinile. Kogutud materjali ning mõttetalgute alusel valmis 3 idee kavandit, millest parima alusel arendatakse 2009. aastal lauamäng.

1.4. Avalikkuse teadlikkuse suurendamine ÜRO lapse õiguste konventsioonist.

Põhikooliõpilastele suunatud voldiku teabematerjali valimine ning koostamine toimus valdkonnajuhi ning Lastekaitse Liidu Noortekogu liikmete koostöös. Voldik sisaldab teavet lapse osalusõiguste, aga ka kaitse- ning arenguõiguste kohta. Voldik on esitatud digitaalsel kujul Lastekaitse Liidu kodulehel eesti ja vene keeles. Digitaalne esitus valiti noorte poolt põhjendusega, et noored otsivad infot ja teavet internetist.

Lisaks anti välja täiendatud trükk olemasolevast voldikust „ÜRO lapse õiguste konventsioon“, kuna nõudlus taolise lühiinfo järele on pidev ning eelmised trükid on sihtgruppidele ära jagatud. Voldik trükiti eesti ja vene keeles tiraažiga a 1000 tk

1.5. Sotsiaalkampania füüsilise karistuse negatiivsest mõjust lapse arengule.

Sotsiaalkampania viidi läbi kaheosalisena:

I “Käed on hoidmiseks, mitte karistamiseks”

Periood: 29.09. – 12.10.2008 (kestvus välimeedias 29.09.- 02.11.2008)

Sotsiaalkampania korraldajad: Euroopa Nõukogu Tallinna Infotalitus, Lastekaitse Liit, Perekeskus Sina ja Mina, Sotsiaalministeerium

Sotsiaalkampania sisu töötati välja Euroopa Nõukogu poolt. Kampania visuaalid tootis EN ülesandel Saatchi&Saatchi, Eesti adaptatsioon Imagine AD.

Kampania avalitus toimus juunikuus Zagrebis paljude Euroopa maade ministrite osalusel ning Euroopa Nõukogu asedirektori Maud de Boer-Buquicchio eestkõnelemisel.

Kampania ametlik tutvustus Eestis toimus 1. oktoobril pressikonverentsil Hotellis Euroopa. Pressikonverentsil esinesid sotsiaalminister Maret Maripuu, Lastekaitse Liidu juhataja Alar Tamm, Perekeskuse Sina ja Mina tegevjuht Monika Soosaar ja Euroopa Nõukogu Tallinna Infotalituse direktori kt Mall Saul.

Kampania eesmärk:

- teadvustada ühiskonnas, et lastele suunatud vägivald, sh laste kehaline karistamine, on tõsine inimõiguste rikkumine. Samamoodi, nagu ei tohi täiskasvanud üksteist lüüa ja alandada, ei tohi lüüa ja alandada ka lapsi. Lastel on samad õigused inimväärikusele ja kehalisele puutumatusel nagu täiskasvanutel;

- suurendada vanemlikku vastutust ja edendada positiivset lastekasvatust;

- teadvustada, et kehaline või muu eneseväärikut alandav karistamine takistab lapse arengut, mitte ei ole selle eelduseks. See ei aita ära hoida agressiivsust, vaid on enamasti selle põhjus.

Kampania läbiv sõnum:

Käed on hoidmiseks, mitte karistamiseks. Seisa lastele suunatud vägivald vastu!

Mitte ükski usutunnistus, veendumus, majanduslik olukord ega n-õ kasvatuspõhimõtte ei õigusta lapse löömist, talle laksu andmist, tema sõimamist, hirmutamist, häbistamist või mis iganes tegu, mis võib lapse eneseväärikut kahjustada. Ei ole olemas “mõistlikku kehalist karistamist”.

Sihtgrupp: Lapsevanemad, lapsed, lastega töötavad inimesed, üldsus.

Meediaväljundid:

- eestikeelne ja venekeelne TV-klipp sõnumiga „Käed on hoidmiseks, mitte karistamiseks.“ (kestvusega 60sek) – Kanal 2 (25 korda), Kanal 11 (27 korda), TV3 (14 korda), PBK1 (24 korda);
- välimeedia plakatid sõnumiga „Käed on hoidmiseks, mitte karistamiseks. Seisa laste vastu suunatud vägivald vastu“ (bussipeatused, linnasambad): Tallinn 58 tk, Tartu 14 tk, Narva 10 tk, Viljandi 5 tk ja Kuressaare 5 tk;
- internet (kampaniaaleht, veebibännerid): erileht EN Tallinna Infotalituse kodulehelt, veebi- bänner Net.ee ROS 3 päeva;
- plakatid A4 formaadis eesti ja vene keeles jaotati koolidele, lasteaedadele, vabaaja- ja perekeskustele;
- postkaardid eesti ja vene keeles a 1000 tk jaotati mittetulundusühingute kaudu erinevatel üritustel;
- Euroopa Nõukogu materjalid positiivsest kasvatuses tiraažiga 2000 tk jaotati kampania organisatorite poolt sihtrühmadele, k a nende poolt korraldatud erinevatel kampania sõnumiga seostunud üritustel; materjalid on saadaval Lastekaitse Liidu Infokeskuse ja EN Tallinna Infotalituse kaudu.

II Sotsiaalkampania “Sina oled eeskuju”

Sotsiaalkampania korraldajad: Lastekaitse Liit, Perekeskus Sina ja Mina, Sotsiaalministeerium ja Euroopa Nõukogu Tallinna Infotalitus,

Kampania kirjeldus ja eesmärk:

Eesmärgiks oli juhtida avalikkuse tähelepanu laste ja vanemate vahelisele suhtlusele. Näidata metafoorselt, et vanemad on lapse jaoks eeskuju ja suunav jõud pidevalt. Muuta ja suunata vanemate mõtlemist ja käitumist: lapsed võtavad vanemate igapäevasest käitumisest omaks alati nii head, kuid kahjuks ka halba. Kasvatus ei tähenda alati konkreetseid piire, teadvustatud keelde ja käske, vaid igapäevast elu ja lihtsaid olukordi. Laste käitumises ja väljenduses peegeldub täiskasvanute käitumismuster.

Kampania läbiv sõnum:

Sina oled eeskuju.

Sihtgrupp: Lapsevanemad, täiskasvanud, lapsed.

Periood: 13.- 26. oktoober 2008 (kestvus välimeedias 13.10.-25.11.2008).

Meediaväljundid:

- 2 eestikeelset ja 2 venekeelset TV-klippi sõnumiga „Sina oled eeskuju. Laps teeb, mida laps näeb.” (kestvusega a 30sek) – Kanal 2 (20 korda), Kanal 11 (55 korda), TV3 (20 korda), TV3+ (20 korda), TV6 (30 korda), PBK1 (21 korda), Seitse (210 korda), RenTV (25 korda);

TV klipi kontseptsioon

TV-klipp näitab erinevaid situatsioone ja annab edasi lihtsaid elulisi probleeme. Klipp on üles ehitatud dialoogi vormis ja selle muudab eriliseks südamlük tekst, mille jutustamist alustab täiskasvanu ja mille jutustamisse sekkub laps. Ometigi ei muutu sellest teksti idee, laps ja vanem räägivad samade sõnadega. Klipp annab mõista, et lapsevanem on lapse jaoks igal hetkel eeskuju ja tema juttu võetakse alati puhta kullana ning lapsed kasutavad oma igapäevases elus samu väljendeid ja ellusuhtumist.

- 2 eesti- ja 2 venekeelset raadioklipi sõnumiga „Sina oled eeskuju. Laps teeb, mida laps näeb.” (kestvusega a 30sek) – Vikerraadio(35), Raadio 2(35), Raadio 4(35), Klassikaraadio(35), SkyPlus (31), Sky Radio (vene,39), Star FM(50), Radiomania(70), Raadio Pärnu FM(56), Raadio Ring FM(70), Raadi Ruut FM(112), Power Hit Radio(50) - eetris kokku 618 korda 12 raadiojaamas üle Eesti (keskm. 44 klippi päevas);
- Raadioklipp esitas TV klipi dialoogi, kontseptsioon sama.
- välimeedia (bussipeatused, linnasambad): 313 plakatit sõnumiga „Sina oled eeskuju. Laps teeb, mida laps näeb.” Tallinnas, Tartus, Pärnus Viljandis, Haapsalus, Jõhvis Ja Narvas; 48 linnasammast Tallinnas;
- interneti veebibännerid: kokku 28 täispäeva banneriesitlusi Delfi ja hot.ee keskkonnas;
- kampaania koduleht: www.sinamina.ee/eeskuju - kodulehel on esitatud kampaania kirjeldus ja eesmärk, kasulikke teavet ja nõuandeid lapsevanematele, teave üritustest ning foorum arvamuste, ettepanekute, ideede ja nõuannete vahendamiseks. Kodulehte külastas kampaania kahe nädala jooksul keskmiselt 403 uut külastajat, keskmine lehel viibitud aeg 2 minutit 16 sekundit. Neist 2821 olid kordumatud külastajad (seega 403 uut inimest päevas). Pooled külastajatest (48%) vaatasid vaid üht, ilmselt avalikke, jääb üle loota, et nad tulevad hiljem uuesti ja tutvuvad kodulehe sisuga põhjalikumalt;
- kampaania plakatid A4 formaadis sõnumiga „Sina oled eeskuju. Laps teeb, mida laps näeb.” Plakateid jaotati kampaania raames korraldatud seminaridel ja perepäevadel.

1.6. Meediateadlikkuse edendamine põhikooliõpilaste ja nende vanemate seas LL-i peremeedia veebilehe kaudu.

Meediaharituse saavutamiseks on vajalik teatud teadmiste ja oskuste olemasolu, mis võimaldab efektiivselt meedias ja meediaga suhelda. Meediaõpetuse rõhuasetust õpilase individuaalsete oskuste arendamisele ja teadmiste vahendamisele võib tõlgendada kui vahendit oskuste ja hoiakute kujundamiseks.

Aprillis alustas tööd peremeedia uuendatud veebikeskkond. Uuendatud lehekülje kaudu loodame edukamalt edastada infot sihtrühmadele (laps/noor, lapsevanem, õpetaja). Uuenenud peremeedia (www.peremeedia.ee) leheküljel pakume 7-14 a. lastele ja nende vanematele teavet, kuidas meedia töötab ja kuidas vahendab informatsiooni ning pakub meelelahutust. Rõhuasetus on laste individuaalsete oskuste arendamisel ja teadmiste vahendamisel.

Lehekülg pakub lastele/noortele võimalust avaldada oma arvamust meediast ning meedias toimuvast. Peremeedia veebikeskkonna kaudu kutsume ka õpetajaid aktiivselt osalema ja arvamust avaldama.

Meie sõnumid sihtgruppidele on:

Laps: Iga päev meid mõjutav meedia on huvitav ja võimalusterohke kui sa tead, kuidas ta toimib.

Lapsevanem: Õige meediatarbimine aitab kaasa teie lapse arengule.

Õpetaja: Meediateema käsitlemine sinu õpetatavas aines muudab selle elulähedasemaks.

Uuenenud veebikeskkonna koostamisel olid abiks nii Tallinna Ülikooli (T.Hiib) kui Tartu Ülikooli (K.Ugur) esindajad kui ka meediaga igapäevaselt seotud inimesed.

Peremeedia veebilehte täiendati aasta jooksul teabematerjalide (22) ja videoklippidega (3) turvalise interneti, küberkiusamise, suhtlusportaalide, meediakonverentsi materjalide, turvalise mobiiltelefoni kasutamise jm teemadel (lisaks viited teistel lehtedel avaldatud materjalidele).

2008. aasta teisel poolaastal tegeleti Peremeedia arendustegevusega, mille tulemusena valmis "Peremeedia" projekt, et lisaks materjalidele veebilehel anda välja metoodiline materjal peredele interneti turvalisusest paberkanalil ning koolides läbi viia internetiohtuse alaseid koolitusi ja pakkuda erinevate tegevuste tagasid võimalust ning lisainformatsiooni Peremeedia veebilehe kaudu.

Peremeedia veebilehte külastati ajavahemikul 01. jaanuar kuni 31. detsember 4071 korda, lehekuvamisi oli 18 931 korda. Külastusi oli päevas keskmiselt 11 ja lehekuvamisi 52.

1.7. Meediateadlikkuse edendamiseks koolieelsetes lasteasutustes ja põhikoolis seminari läbiviimine.

14. mail toimus Tallinna Ülikoolis konverents „Meediaharidus Eestis 2008”. Konverents toimus Tallinna Ülikooli, Lastekaitse Liidu ja Soome Meediaõpetajate Liidu koostöös. Osalejad olid meediaõpetajad nii Eestist kui ka Soomest, aga ka koolide juhtkonnatöötajad. Kokku osales konverentsil 94 inimest.

Konverentsi eesmärk oli arutleda laste ja noorte meediaõpetuse hetkeseisu üle Eestis ning avada arutelu meediaõpetuse sisust ja selle proportsioonidest õppekavades, aga ka õpetajakoolituse vajalikkusest ja kvaliteedist.

Konverentsil esinesid ettekannetega Kristjan Port, TLÜ Terviseteaduste ja Spordi Instituut; Ilmar Raag, filmirežissöör ja meediakriitik; Olli Vesterinen, Helsingi Ülikooli Meediahariduse Keskus; Kadri Ugur, Tartu Ülikooli Ajakirjanduse õppetool; Anniina Lundvall, Soome meediaõpetajate Liit, Lea Olli, Humanistinen Korkeakoulu; Anu Ruhala, Soome Meediahariduskeskus Metka; Eesti meediaõpetajad Mare Räis, Irene Artma, Siiri Lelumees ja Annika Rimmel. Konverentsi lõpetas filmiklipp ja arutelu väärkäitumisest (kiusamisest) uue meedia keskkonnas.

Konverentsi materjalimapi ettekannete tekstidega sai iga osaleja ning ettekandeid saab lugeda ka veebikeskkonnas www.peremeedia.ee.

Tagasiside osalejatelt konverentsi korralduse ja sisu kohta oli positiivne: 4,7 palli 5-st. Tagasiside sisaldas ka ettepanekuid ja ootusi teema edasiseks käsitlemiseks.

Konverentsi dokumentatsioon (osalejate nimekiri, ettekanded, tagasiside lehed ja kokkuvõte) on lisatud valdkonnamaterjalide juurde.

1.8. Ajakiri „Märka Last”

Ajakiri on oma sisult suunatud laiemale lugejaskonnale lastekaitse ja lapse õiguste tagamise valdkonnas toimuva tutvustamiseks.

Ajakirja „Märka Last“ 2008. aasta 1. number ilmus aprillis (lehekülgi 52; tiraaž 1500 eks.). Seoses Lastekaitse Liidu 20.nda juubeliga keskendus 2008. aasta esimene number tagasivaatele lastekaitse arengust ja tehtud tööst. Samuti sisaldab ajakiri noorte poolt kirjutatud arvamuskäsitlusi ning intervjuuartikleid noortega. Traditsiooniliselt antakse ülevaade Lastekaitse Liidu erinevatest projektidest ning tegevustest. Lisaks tutvustavad oma tegevusi Lastekaitse Liidu Türi, Tapa, Jõelähtme ja Sillamäe liikmesühingud.

2008. aasta sügisnumbris (ilmus novembri alguses; lehekülgi 48; tiraaž 1500 eks.) oli läbivaks teemaks, lähtudes oktoobris toimunud sotsiaalkampaaniast, positiivne vanemlus. Ajakiri sisaldab ka kahte artiklit koostööpartneritelt, kellest üks viibis vabatahtlikuna Lõuna- Aafrika Vabariigi Kaplinna SOS lastekülas ning teine Kambodža Kuningriigis, Siem Reap'is. Traditsiooniliselt tutvustavad oma tegevust paar liikmesühingut ning lisaks kirjutavad oma ettevõtmistest Lastekaitse Liidu noortekogu ja Sotsiaalteatri eestvedajad.

Ajakirja levitati Lastekaitse Liidu piirkondlike keskuste kaudu üle Eesti, sealhulgas jõudis ajakiri Lastekaitse Liidu iga liikmeni. Ajakiri on müügil ka Lastekaitse Liidu Infokeskuses „Märka Last!“ ja veebipoes www.lastekaitseliit.ee

2. Eesmärk: teadlikkus lapse õiguste olukorrast on suurenenud teabe kogumise ja ülevaadete koostamise kaudu

2.1. Ülevaate saamine alaealise mõjutusvahendite seaduses ettenähtud mõjutusvahendite kohaldamise võimalikkusest alaealiste komisjoni poolt.

Ümarlaud „Lepitusteenuse kättesaadavusest alaealise mõjutusvahendina“ toimus 28. novembril Lastekaitse Liidu Infokeskuses.

Ümarlaua arutelul osalesid Karin Rammo – Justiitsministeerium, Piia Ööbik – Harju Maavalitsus, alaealiste komisjon, Helen Kereme - Eesti Noorsootöö Keskus, Reet Rääk – Tallinna Sotsiaal- ja tervishoiuamet, Anu Rannaveski – Sotsiaalministeerium, Ly Kallas - Põhja Politseiprefektuur, Helbe Jaanimägi - Lääne- Viru Maavalitsus, lastekaitse peaspetsialist, Anneli Liivamägi - Eesti Lepitajate Ühing, Kärt Käesel - Tallinna Pelgulinna Gümnaasium, Siiri Lepasaar - Haridus- ja Teadusministeerium, Marika Ratnik - MTÜ Perede ja laste nõuandekeskus, Merle Ameljušenko ja Malle Hallimäe - Lastekaitse Liit.

Temaatika käsitlemise vajadus oli tõstatatud omavalitsuste sotsiaal- ja lastekaitsetöötajate, koolipsühholoogide, sotsiaalpedagoogide ning alaealiste komisjonide spetsialistide poolt.

Ümarlaua läbiviimise eesmärk oli otsida vastuseid küsimustele:

mil määral leiab lepitus mõjutusvahendina rakendamist ja õigustab ennast;

lepituse kui meetodi kasutamise vajalikkusest ennetava ja /või rehabiliteeriva teenusena töös alaealistega;

kas lepitus alaealise puhul määratleda teenusena;

kuidas tagada lepitusteenus alaealisele ja tema poolt toime pandud kuritoe (kehavigastuse tekitamine, vargus, jms) ohvrile;

kuidas aidata kaasa sellele, et igas maakonnas oleks piisavalt lepitusteenuse kui perelepituse ja ka laiapõhjalise lepitusteenuse osutajaid.

Ümarlaua arutelu kokkuvõttes märgiti ära, et on vajalik analüüsida, milliste süütegude ja kelle puhul lepitust rakendada. Samuti leiti, et oluline on kirjeldada lepitusteenuse sisu ning on vaja analüüsida seadusandlust eesmärgiga, millise seaduse raames lepitusteenus ja selle rakendus alaealise puhul sätestada. Leiti, et on vajalik määratleda ka, milliste juhtumite puhul sätestada alaealise mõjutusvahendite seadusesse lepitusteenuse kasutamine. Vajalikuks peeti analüüsida teiste riikide kogemust.

Ümarlaua arutelust tulenevalt otsustati kokkuvõttes esitatud ülesannete elluviimiseks koostööd jätkata, et konkreetsed ettepanekud tulevikus vastutavatele ministriumitele edastada.

2.1.1. Õiguskantsleri Kantselei ja Lastekaitse Liidu ümarlaud.

25. novembril toimus Õiguskantsleri Kantselei ja Lastekaitse Liidu koostööna Õiguskantsleri Kantseleis ümarlaua arutelu.

Ümarlaua arutelus osalesid Õiguskantsleri Kantselei, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Justiitsministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Riigikogu Kultuurikomisjoni, Eesti Õpilasesinduste Liidu, Eesti Psühhiaatrite Seltsi, Eesti Koolijuhtide Ühenduse, Lastevanemate Liidu, Õpetajate Seltsi, Haridustöötajate Liidu, Politseiameti, UNICEF Eesti Rahvuskomitee, Tartu Ülikooli ja Lastekaitse Liidu esindajad. Kokku 33 osalejat.

Haridus- ja Teadusministeerium tegi Justiitsministeeriumile ettepaneku täiendada väärteomenetluse seadustikku viisil, mis annaks munitsipaalkoolide direktoritele õiguse olla väärtegude kohtuväliseks menetlejaks. Meetme kohaldamise eesmärgiks on korra tagamine koolides.

Ümarlaua arutelu eesmärgiks oli erialaspetsialiste ning teisi puudutatud isikuid kaasates analüüsida, kas Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt Justiitsministeeriumile tehtud ettepanek on Eesti koolide jaoks vajalik ning sobiv ja kuidas on võimalik tagada koolides turvalisust ning korda..

Arutelu juhatas sisse õiguskantsleri Indrek Tederi sõnavõtt, seejärel esinesid ettekannetega Haridus- ja Teadusministeeriumi, Eesti Õpilasesinduste Liidu, Eesti Psühhiaatrite Seltsi, Eesti Koolijuhtide Ühenduse ja Lastevanemate Liidu esindajad, kes esitasid oma seisukohad eelpoolnimetatud küsimustes. Ümarlaua lõpetuseks toimus arutelu, millised on korra tagamisega seotud põhilised probleemid koolides ning millisel viisil võiks paremini lahendada Eesti koolides tekkinud probleeme, et kõikide osapoolte õigus turvalisele õpi- ja töökeskkonnale oleks tagatud.

2.2. Avalikkuse teadlikkuse suurendamine vaesuse mõjust lapse arengule.

3.detsembril korraldati koostöös peretöö valdkonnaga rahvusvaheline konverents „Sina oled eeskuju”. Lisaks olid konverentsi korraldamisel koostööpartneriteks Sotsiaalministeerium, Euroopa Nõukogu Tallinna Infotalitus ja Perekeskus „Sina ja Mina”.

Esialgu oli planeeritud lapse õiguste edendamise valdkonna raames korraldada laste vaesuse teemaline konverents. Aasta jooksul Lastekaitse Liidu liikmesühingute poolt laste vaesuse teematikat käsitletud seminaridel ilmnas vajadus käsitleda vaesuse teematikat mitte ainult materiaalses mõistes, vaid laiemas, ka emotsionaalset ning kasvatust hõlmavas, kontekstis. Nii toimuski konverents koostöös peretöö valdkonnaga, mis hõlmas Eesti kogemuse ja olukorra tutvustamise kõrval ka põhjamaade ning teiste Euroopa riikide kogemust.

Konverentsi eesmärgid:

- positiivse vanemluse ja laste pereellu kaasatuse toetamine;
- positiivse vanemluse alaste rahvusvaheliste kogemuste tutvustamine.

Konverentsi sihtgruppideks olid laste ja peredega töötavad spetsialistid, arvamusiidrid ja ühiskondlike hoiakute mõjutajad (poliitikud, KOVde juhid jt), ülikoolide õppejõud ja üliõpilased ning lapsevanemad. Konverentsi töös osales 86 registreerunut.

Konverentsi peaesinejaks oli Zagrebi Ülikooli professor Ninoslava Pećnik, kes esindas ka Euroopa Nõukogu juures töötanud vanemluse töögruppi. Lisaks esinesid ettekannetega spetsialistid Soomest ja Eestist. Ettekanded kajastasid rahvusvahelist kogemust positiivse vanemluse mudelite levitamisel ja kinnistamisel, peremudelite arengut läbi ajaloo ja tänapäeval; Eesti võimalusi vanemahariduse populariseerimisel ja andmisel ning noorteküsitluse „Kuidas hindan oma suhteid perekonnas ja sõpradega” tulemusi.

Konverentsi lõpetuseks võeti vastu pöördumine Vabariigi Valitsuse, Eesti Linnade Liidu, Eesti Maaomavalitsuste Liidu, Eesti Töandjate ja Tööstuse Keskliidu ning Eesti Kaubandus-Tööstuskoja poole.

Pöördumise sisuks olid konverentsi teemaatikast lähtuvad konkreetsed ettepanekud lastega perede toetamiseks ning olukorra parandamiseks.

Konverentsi osalejatelt saadud kirjaliku tagasiside põhjal hinnati konverents eesmärki täitnuks ning kordaläinuks: konverentsi üldist korraldust hinnati keskmisega hindega 4,9 5 palli skaalal; konverentsi ettekannete sisu ja programmi üldist ülesehitust hinnati keskmise hindega 4,7 5 palli skaalal. Tagasiside lehed ja kokkuvõtte on lisatud valdkonna dokumentatsioonile.

Konverentsi ettekanded ning pöördumine on avalikkusele kättesaadavad Lastekaitse Liidu kodulehel www.lastekaitseliit.ee.

Konverentsist teavitamiseks valmis A3 formaadis plakat tiraažiga 50 tk.

Konverentsiks valmis teabematerjal „Mis on positiivne kasvatus ja kuidas seda teha.“. Teabematerjal on koostatud Save the Children Sweden' poolt. Tõlge ning trükk tiraažiga 1000 tk Lastekaitse Liidult. Trükise sai iga konverentsiosaleja ning trükis on kättesaadav Lastekaitse Liidu Infokeskuse ja veebipoe kaudu.

Vt. ka aruande A3 Peretöö valdkond punkt 2.2.

2.3. Vabaihenduste võimekuse arendamine hindamaks ÜRO lapse õiguste konventsiooni nõuete täitmist Eestis.

2008. aastal toimusid konsultatsioonid ja informatsioonivahetus organisatsioonide vahel, kes osalesid 23.novembril 2007 toimunud seminaril „Vabaihenduste roll ÜRO lapse õiguste konventsiooni täitmisest aruandmisel“ (Tallinna Laste Tugikeskus, SOS Lasteküla Eesti Ühing, Lastevanemate Liit, ELVL, Kasuperede Liit, LL liikmesühingud, UNICEF Eesti Rahvuskomitee). Kirjalikult on koostatud kokkuvõte, mis sisaldab kommenteeritavaid teemasid ning infot ja arvamusi.

ÜRO lapse õiguste komitee märkis oma lõppjäreldestes Eesti poolt esitatud 1. ja 2. aruandele lapse õiguste konventsiooni nõuete täitmisest, et komitee sai teada õpilaste aktiivsest osalemisest Eesti hariduselus, kuid kahetsusväärset vähe oli infot laste osalemise õiguse tunnustamisest kodus, haldusorganites ja kohtus.

Lastekaitse Liit korraldas 2008. aasta sügisel veebipõhjalise arvamusküsitluse 13-14 aastaste noorte seas saamaks teada noorte arvamusi ja kogemusi osalemisest pereelu kujundamises ning suhetest vanemate ja sõpradega.

Küsitlusankeedi esialgse versiooni koostas Lastekaitse Liit ning ankeedi lõppversiooni koostas Lastekaitse Liidu tellimisel uuringufirma Klaster. Samuti tellis Lastekaitse Liit Klastrilt küsitlusankeetide vastuste töötlemise ning analüüsi.

Küsitlus koosnes 5 plokist: 1. küsimusteploki küsimused puudutasid noorte sõnaõigust ning nende arvamuse kuulamist ja arvestamist perekonnas; 2. ploki küsimused puudutasid suhteid peresiseselt ja sõpradega; 3. ploki küsimused puudutasid reegleid, nende kehtestamist ja järgimist perekonnas; 4. ploki küsimused puudutasid tunnustamist ja väärtustamist ning pere ühistegevust; 5. plokk puudutas vastaja tausta ning hinnangut perekonna rahalisele olukorrale.

Küsitlusele sai vastata Lastekaitse Liidu koduleheküljel nii eesti kui ka vene keeles. Vastajate värbamine toimus võrgustikupõhjaliselt. Vastajate vahel loositi välja ka 5 auhinda.

Kokku laekus täielikult täidetud ankeete 313 õpilaselt.

Noorte arvamusküsitluse kokkuvõte on kättesaadav Lastekaitse Liidu kodulehel.

3. Eesmärk: lapsed on kaasatud ühiskonna kujundamisprotsessidesse ja neid puudutavate teemade käsitlemisse aktiivmeetodite kaudu

3.1. Lastele oluliste küsimuste/probleemide kaardistamine

3.1Avalikud foorumteatri etendused

Koostöös VAT Teatri Foorumgrupiga toimus Rahvusraamatukogu teatrisaalis kuus avalikku foorumit (27.02/31.03/29.04/30.05/10.10/28.11) eesti ühiskonnas noori puudutavatel sotsiaalsetel teemadel. Foorumid toimusid interaktiivses sotsiaalteatri vormis. Lastekaitse Liidu teatrigrupi „MEIE“ noored olid kaasatud foorumteatri etenduste – probleemlugude väljatöötamise igas etapis ning osalesid etendustel näitlejatena (20 noort). Avaliku foorumi publiku menu kasvas iga etendusega. Esimestel etendustel oli 20 ja viimastel juba 60 inimest.

Publikuks olid peamiselt kooliõpilased (12-18), lapsevanemad, õpetajad, noorsootöötajad. Kuna foorumetendustel proovib publik üheskoos probleemlugu lahendada, siis andsid need etendused noortele ja täiskasvanutele võimalusi näha probleeme ja nende lahendusi teineteise vaatenurgast. Nii vaadeldi kooli, kodu, sõprade, partnersuhete vahelisi probleeme erinevate osapoolte lähtekohast, mis võimaldas liikuda reaalsete probleemilahenduste suunas. Huvi foorumite vastu viis MEIE esinema ka Tallinnast välja festivalile Baltoscandal Viljandis 03.-05.06 (3 etendust) ja ASSITEJ Laste ja Noorteteatrite festivali Noortelt Noortele programmi raames 15.10 Karksi-Nuia Kultuurimajja (20 osalejat), lisaks veel 16.10 Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi (2 etendust - 80 inimest) ning 12.12 Tartus Genialistide klubisse (76 inimest).

15.12 tunnustas Tallinna linn Lastekaitse Liidu ja VAT Teatri Foorumigrupi Avalike Foorumetendusi autasuga „Suured teod Tallinna noortele“.

3.1.1Märk

Töötati välja märk noorte osalus temaatika tutvustamiseks (tiraaž 1000).

3.2. Lastekaitse Liidu noortekogu liikmete teadmiste ja oskuste suurendamine osalemaks laste ja täiskasvanute dialoogis.

3.2. Koolitused Lastekaitse Liidu noortele

17-18.05 - Lastekaitse Liidu Noortekogu liikmete (20 noort) meeskonnatöö ja improvisatsioonilise eneseväljenduse koolitus Kloogaranna Noortelaagris.

15.-16.06 - Lastekaitse Liidu noorte meeskonnatöö koolitus – videojaht Aegviidus, 23 osalejat.

11.-13-07 – Lastekaitse Liidu noorte tuumikgrupi meeskonnatöö koolitus Aegviidus, 9 osalejat.

11.10 – Lastekaitse Liidu noorte grupijuhtimise koolitus Tartus, 41 osalejat.

3.2.1. Sotsiaalteatri metoodika suvekool

26.-30.juuni toimus Peetri külas Kareda vallas Lastekaitse Liidu ja VAT Teatri Foorumgrupi koostööna Sotsiaalteatri metoodika suvekool. Peateemaks oli seekord „Vabadus ja vastutus „

Teema lahkamiseks kasutati foorumteatrit (Carl Mikael Renlud/Soome), *performance* kunstilist lähenemist (Suvadeep Das/India), muusikat (Mihkel Roolaid/Eesti), moderntantsu (Riina Soasepp/Eesti). Suvekoolis osales 39 noort ja 21 täiskasvanut 4 erinevast maakonnast.

3.3. Noorteosaluse kogemuse vahetamine rahvusvahelisel tasandil.

15.-22.märts osales Lastekaitse Liidu 8 noort Drums for Peace rahvusvahelisel noorsoovahetusel Taanis Grenaa, kus lisaks kultuuridevahelisele õppimisele loodi koostöös Türgi, Taani ja Bulgaaria noortega etendus, käsitlemaks kliima soojenemise probleemi ning seda, kuidas meist igaüks saab aidata selle vastu võidelda.

8-14.juuni osalesid kaks Lastekaitse Liidu Noortekogu liiget Soomes rahvusvahelisel kongressil *“Feeling the Future – TOGETHER” FICE 2008 International Forum for Children in Care*. Kongressil käsitlesid eri riikide noored sotsiaalseid probleeme ning proovisid üheskoos neile lahendusi leida. Tutvuti ka teiste rahvuste kultuuridega ning tutvustati oma kultuuri. Loodi uusi kontakte jätkamaks koostööd.

25.-30.september osales projektijuht Piret Soosaar Londonis kohtumisel, kus tutvustati probleemse käitumisega noorte kaasamise meetodit *Affroregge*.

22.-25.november osales projektijuht Piret Soosaar Portugalis Portos rahvusvahelise võrgustiku *Drums for Peace* aastakohtumisel. Koostöövõrgustik kasutab loovaid kunstivorme, et ühendada noori ja kaasata noored, kes on majanduslikult ja sotsiaalselt ebasoodsas olukorras ning haavatavad. Võrgustikku kuuluvad organisatsioonid järgmistest riikidest –Taani, Leedu, Wales, Ühendatud Kuningriigi, Portugal, Itaalia, Prantsusmaa, Rumeenia, Eesti.

3.4 Laste osaluse toetamine ühiskonna kujundamises

Noortefoorum 101 Last Toompeale 2008 „Noor ohutsoonis – kool, meedia, internet”

21.novembril toimus Riigikogu istungite saalis noortefoorumi 101 Last Toompeale lõppfoorum (103 osalejat).

3.4.1 Noortefoorumi 101 Last Toompeale eelfoorumid

25.oktoobril toimus 101 Last Toompeale eelfoorum Tallinnas (20 osalejat) ja Pärnus (38 osalejat)

8.novembril toimusid 101 Last Toompeale eelfoorumid Tallinnas (26osalejat), Tartus (78 osalejat) ja Jõhvis (82 osalejat).

Eelfoorumite töö raames töötati välja plakat noorte osalusdemokraatia propageerimiseks (tiraaž 1000).

3.5. Laste osaluse toetamine Lastekaitse Liidu töös.

„NK ruudus”

Lastekaitse Liidu Noortekogu ja Noortekohviku noorte koostöö algatati üritustesari, innustamaks teisi noori mõtlemaks avaramalt ja julgemalt. Ajavahemikus veebruar-mai toimus neli avalikku üritust Noortekohvikus, kuhu olid oodatud kõik, kellele huvi kaasa lüüa. Kohtumine 19.veebruari pakkus noortele võimalust kogeda ja mõista neid inimesi, kes ei kuule, ei näe või ei saa kasutada oma käsi. Töötoas toimusid erinevad harjutused, kus noored paigutasid ennast puudega inimese olukorda ja proovisid nii teha igapäevaseid toimetusi. Kohtumisel 4.märtsil tõdesid osalejad ühiselt, et asju pole vaja alati ära visata, vaid loominguliselt lähenedes saab asjale hoopis uue kuju anda. Näiteks valmistasid noored pudelist lampi. Kohtumisel 8.aprillil otsiti üheskoos materjali perevägivalda teemat kajastava interaktiivse etenduse jaoks ning 6.mail oli võimalus sama etenduse lavastusprotsessis osaleda ning 12.septembril valminud etendust vaadata. Osalejaid oli kohtumistel keskmiselt 15.

Lastekaitsepäeva kontsert „Anna Võimalus”

1.juuni Lastekaitsepäeval korraldasid Lastekaitse Liidu noored koostöös Paldiski Linnavalitsusega Paldiskis Lastekaitsepäeva kontserdi „Anna Võimalus”, kus koguti raha andmaks noortele võimalust tegeleda asjadega, mis neid innustavad. Pileti müügist ja annetustest kogutud tulu anti üle Paldiski huvikeskusele bändiruumi tehnika väljavahetamiseks. Üritusel tutvustasid infotelkides oma tegevusi Punane Rist, Põhjapolitseiprefektuur, Euroopa Noored, Eesti Skautide Ühing, Paldiski Linnavalitsus ja Lastekaitse Liit. Laval esinesid noorte bändid ja artistid (Elanor, Börte ,Varuväljapääs, Jane Kruusmaa, Timothy Jarman, rahvatantsu grupp ”Viisuveeretajad”). Heategevusüritust külastas ligikaudu 300 inimest. 5.detsembril tutvustati Foorumteatri kui noorte kaasamise meetodit konverentsil „Samm lähemale” (osalejaid ligikaudu 250).

Infovoldik, märk ja plakat

Lastekaitse Liidu Noortekogu koostöös valdkonnajuhi Malle Hallimäega töötasid välja noortepärase infovoldiku digitaalsel kujul eesti ja vene keeles Lastekaitse Liidu kodulehele. Töötati välja märk tiraažiga 1000 tk (vt 3.1) ja plakat tiraažiga 1000 tk (vt 3.4), mis suunavad noori LL-u kodulehele saama infot oma õiguste ja kohustuste ning noorte osalustemaatika ja ürituste kohta.

4. Valdonna koostööpartnerid ja administreerimine

Koostööpartnerid: Sotsiaalministeerium, Õiguskantsleri kantselei, Tallinna Laste Tugikeskus, Tartu Laste Tugikeskus, Tartu Ülikool, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, Haridus- ja Teadusministeerium, programmi Euroopa Noored Eesti büroo, Eesti Väitlusselts, Inimeseõpetuse Ühing, perekeskus „Sina ja Mina”, MTÜ „Perede ja Noorte Nõustamiskeskus”, Euroopa Nõukogu Tallinnas Infotalitus, Save the Children Lithuania, Save the Children Sweden, Save the Children Romania, Save the Children Moldova, Lastekaitse Liidu liikmesühingud, Eesti Õpilasesinduste Liit, T.O.R.E, rahvusvaheline võrgustik „Drums for Peace”, VAT Teatri Foorumgrupp.

Valdkonna raames koostati ja esitati tegevuste poolaasta- ja aastaaruanne rahastajatele. Koostati ja esitati taotlusi tegevuste rahastamiseks (4). Osaleti rahvusvaheliste (6 korral) ja riigisiseste (12 korral) koostöövõrgustike töökohtumistel.

Valdkonna raames toimus täiskasvanute ja laste teabe- ja nõupäringutele vastamine nii e-kirja kui ka telefoni teel – ühes kuus ca 10 e-kirja ja ca 20 telefoni teel.

Aasta jooksul:

- tehti koostööd Sotsiaal- ja Välisministeeriumiga Eesti esimese aruande esitamisel lapse õiguste konventsiooni laste müüki, lasteprostitutsiooni ja -pornograafiat käsitleva fakultatiivprotokolli täitmise kohta;
- osaleti rahvusvahelise liikumise *Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children* uuringus laste füüsilisest karistamisest;
- osaleti *Save the Children Sweden* uuringus lapse õiguste alaste teadmiste andmisest Euroopa riikide põhikoolides;
- osaleti rahvusvahelise organisatsiooni *Eurochild* liikmena analüüsiprotsessis laste vaesuse ja selle leevendamise abinõudest EL liikmesriikides.

II ORGANISATSIOONI ARENDUS

Tegevuse lühikirjeldus eesmärkide ja põhimõtete kaudu

MTÜ Lastekaitse Liidu tegevus toimub mõjutamise kaudu 3 valdkonna ehk põhisuuna kaudu, mis on sätestatud organisatsiooni üldstrateegias aastani 2010:

I Lapse õiguste tagamise edendamine:

II Peretöö:

III Organisatsioon ja organisatsiooni arendus:

- organisatsiooni ühtsuse ja kultuuri väärtustepõhine edendamine;

- koostöö arendamine ühiskonna mõjutamiseks ja lapsesõbralikumaks muutmiseks.

Valdkonna üldeesmärgiks on pidevalt jälgida laste õiguste tagamise ja lastekaitse valdkonnas toimuvat ning juhib tähelepanu lapse õiguste rikkumistele ja teeb ettepanekuid olukorra parandamiseks. Lastekaitse Liit osaleb aktiivselt lapse õigustest teavitamise ja ühiskonna väärtushinnangute ja hoiakute kujundamise protsessis lapse õiguste paremaks tagamiseks. Organisatsioon pakub välja ja viib ellu uusi algatusi laste, perede toetamiseks ja lapsesõbralikuma keskkonna kujundamiseks. Lastekaitse Liidu missiooniks on aidata kaasa lapse õiguste tagamisele ja lapsesõbralikuma ühiskonna kujundamisele.

Tegevused

1. Eesmärk: Lapse õiguste tagamise alase tegevuse edendamine, osalemine lastekaitseliikumises, liikmesorganisatsioonide jõustamine.

1.1. Lastekaitse Liidu ja liikmesorganisatsioonide koostööna on toimunud paikkondlikud seminarid.

07.- 08. märts toimus seminar projekt „Lõunaregiooni lastekaitse ühingute ümarlauad” raames Tartu LÜ eestvedamisel. Seminari eesmärgiks oli Lõuna-Eesti regioonis Lastekaitse Liidu liikmete aktiivsuse tõstmine ja lastekaitse liikumise arendamine. Tegevuse kaudu motiveeriti liikmeid ja võrgustikuliikmeid koostööle. Osale 14 inimest.

Koostöös Rakvere LÜ-ga viidi ellu perioodil 01.04.- 31.05. 2008.a. Lääne-Virumaal tegutsevate Lastekaitse Liidu liikmesühingute ja nende partnerorganisatsioonide tegevuse edendamisele lastekaitseliikumises ning inimeste kodanikuühiskonnaalase teadlikkuse tõstmisele suunatud tegevused

projekt „Koolitus liikmete kaasamine MTP tegevusse” kaudu. Projekti otsesesse sihtgruppi kuulusid: Lääne-Virumaal tegutsevad Lastekaitse Liidu liikmesorganisatsioonid (4), nende koostööpartnerid (5) ja potentsiaalsed uued lastekaitseühingud (2), katusorganisatsioonid (2).

Neljast Lääne-Virumaal registreeritud lastekaitseühingust osalesid koolitusel kolme ühingu esindajad. Iga ühingu oli koolitusgrupis broneeritud neli kohta (reaalselt osales mõnevõrra vähem). Lisaks kolme Lääne-Viru maakonnas tegutseva lastekaitseühingu liikmetele osalesid koolitusel ka partnerorganisatsioonide esindajad ning kahe maakonnas loomisel oleva ühingu esindajad (Haljala, Laekvere). Lisaks olid kutsutud koolitusel osalema ka Lastekaitse Liidu juhataja Alar Tamm, LL vanematekogu liige Monika Liiv ja Ida-Virumaalt MTÜ TK Romaška esindaja Roman Tretjakov. Ida-Virumaal tegutseva lastekaitseühingu esindaja kaasati eesmärgiga korraldada analoogne koolitus ka LL Ida-Virumaa liikmesühingutele. Koolitusel osales kokku 22 inimest ehk 14 erineva organisatsiooni esindajat.

15. mai toimus projekt „Jõelähtme Lastekaitse Selts 20. aastat” raames konverents, mille eesmärgiks oli lastekaitseliikumise edendamine ja ülevaate andmine vabatahtlikust lastekaitsetööst Jõelähtme vallas. Konverentsil tunnustati seltsi liikmeid ning koostööpartnereid. Osales 54 inimest nende hulgas delegatsioon Soome Kajaani Lastekaitse Ühingu.

Lastekaitse Liit alustas 23. mail Sillamäe LÜ-ga projekt „SLKÜ areng läbi dialoogi” elluviimist, mille eesmärgiks on edendada lastekaitseliikumist ja tõsta inimeste teadlikkust kodanikuühiskonnast ning võimalustest aidata kaasa laste heaolu edendamisele kohalikul tasandil. Projekti tegevuskava on koostatud tähtajani kuni 25. november 2008. Projekt on suunatud lastekaitseliikumise edendamisele piirkonnas so. haavatavaimate sihtgruppide (lapsed, pered) huvikaitse, eestkoste, kaasamine, nende heaolu tagamist takistavatele kitsaskohtadele tähelepanu juhtimine, omapoolsete lahenduste pakkumine, partnerluse pakkumine, avatus ja dialoog erinevate partneritega.

02. juunil 2008 kuulutas Lastekaitse Liit liikmesorganisatsioonidele välja konkursi viie seminari "Mis näoga on laste vaesus?" korraldamiseks kohalikul tasandil. Seminaride ja arutelud soovivad teemad: kuidas elab teie piirkonna laps? Millised on head praktikad, mis toetavad lapse kasvukeskkonda positiivselt? Millised on kitsaskohad, mis takistavad lapse arengut? Millised olemasolevad teenused, tegevused ja toetused on avaldanud positiivset mõju lastega peredele?

Seminariprojektide esitamise tähtaeg on 15. august. Seminaride tulemusena oodatakse arvamusi laste hetkeolukorrast ja ettepanekuid, kuidas kitsaskohtadest üle saada. September-november 2008 korraldab Lastekaitse Liit koostöös piirkonnakoordinaatoritega 4 paikkondlikku seminari Eesti erinevates piirkondades.

24.-25. 03. tutvusid Lastekaitse Liidu liikmed Euroopa Liidu lastekaitse küsimustega ja Euroopa Parlamendi tööga Brüsselis. Osales 15 inimest.

Seminar 5. juuni teemal „Lastekaitsetöö kohalikul tasandil” koostöös Tallina Sotsiaal- ja Tervishoiuameti spetsialistidega. Seminaril tutvustati erinevate lastekaitsejuhtumite lahendamise praktikat, seadusandlust. Tutvustati juhtumipõhist lahendusmetoodikat lastekaitsetöös. Osales kokku 12 inimest.

9. juunil toimus büroo ja liikmete koolituspäev teemal "Dokumendi keel". Tutvustab uusi õigekirja norme, mis erinevad vanematest, ja näidata tuntumaid stiiliapse ja rääkide inglise keele mõjudest ja kuidas neid vähendada. Kirjutamine, tekstiloome. Osales 11 inimest.

5. juunil toimus seminar teemal „Lastekaitsetöö kohalikul tasandil” koostöös Tallina Sotsiaal- ja Tervishoiuameti spetsialistidega. Seminaril tutvustati erinevate lastekaitsejuhtumite lahendamise praktikat, seadusandlust. Tutvustati juhtumipõhist lahendusmetoodikat lastekaitsetöös. Osales kokku 12 inimest.

9. juunil toimus büroo ja liikmete koolituspäev teemal "Dokumendi keel". Tutvustati uusi õigekirja norme, mis erinevad vanematest, ja näidata tuntumaid stiiliapse ja rääkide inglise keele mõjudest ja kuidas neid vähendada. Kirjutamine, tekstiloome. Osales 11 inimest.

29. augustil 2008 korraldas MTÜ Viljandi Lastekaitse Klubi seminari asenduskoduteenusel olevate laste emotsionaalsest vaesusest ja selle leevendamise võimalustest. Seminari käigus tutvustati laste emotsionaalse vaesuse tunnuseid ja ohte Viljandi maakonna asenduskodude kasvatustöötajatele ning seminari teises osas toimusid töötoad, kus õpetati, kuidas aidata läbi teraapiliste võtete lastel toime tulla oma viha ja pingetega ning saada rohkem positiivseid emotsioone.

Novembris 2008 korraldas MTÜ Kadrina Lastekaitse Ühing lastevanematele konverentsi „Lapse vaesus Kadrina vallas”, mille eesmärkideks on Kadrina vallas elavate laste hetkeolukorra väljaselgitamine, lapse vaesuse uurimine ja teadvustamine Kadrina vallas, last ümbritseva sotsiaalse võrgustikutöö tugevdamine ning laste arvamuste kuulamine. Lisaks konverentsile toimus lastele joonistusvõistlus teemal „Lapse vaesus”.

Novembris 2008 korraldas Sillamäe Lastekaitse Ühing liikmetele arenduskoosoleku maakonna lastekaitse strateegia korrigeerimiseks ning lähiaja tegevuste planeerimiseks. Oktoobris ja novembris toimus 4 arendusseminari Vaivaras, Narva-Jõesuus, Kiviõlis ja Aseris, mille eesmärgiks on tõstatada kitsaskohti, mis takistavad lapse arengut ja kasvukeskkonda kohalikul tasandil ning kaasata Ida-Virumaa liikmeid

ettepanekute saamiseks laste olukorra parandamiseks kohalikul tasandil MTÜ tegevuse aktiveerimise kaudu.

10. detsembril korraldati koostöös Rakvere LÜ Saka mõisakompleksis ühingu liikmete motivatsiooni ja arutelupäev. Päeva eesmärk oli suurendada ühingu liikmete ühistunnet ja motivatsiooni koos tegusteda. Päeva raames toimus seminar, mille käigus alalüüsi 2008.a. püstitatud eesmärkide täitmist ning määratleti eesmärgid 2009.a.-ks. Osales 14 inimest.

Saue Lastekaitse Ühing koostöö Lastekaitse Liiduga viis ellu projekti ajavahemikus jaanuar kuni nov. 2008 "Lastekaitseliikumise edendamine Saue linnas", projektijuht Anneli Ritsing. Märtsikuus viidi läbi 2-päevane seminar Saue ühingu liikmetele, üheaegselt koos arutati ja sõnastati ühingu järgnevate tegevuste üle kui motiveerides liikmeid kavandama uusi tegevusi, andmaks oma panust ühingu tegemistesse. Ümarlaud hõlmas nii arutelusid, ajurünnakuid kui ka loovat tegevust. Saue Ühing on jätkusuutlik, arvestatav partner kohalike omavalitsusele.

1.2. Liikmesorganisatsioonide juhid on enam kaasatud lastekaitseliikumise edendamisse, tõhustatud on liikmete ja büroo koostööd ja infovahetust.

28. veebruar korraldati liikmesorganisatsioonide juhtidele ja juhataste liikmetele teabe- ja arutelupäev Rahvusraamatukogu kuppelsaalis. Osales 30 inimest üle vabariigi. Ürituse eesmärk oli kaasata tegevuste planeerimisel ja elluviimiseks liikmeid, suurendada nende informeeritust lastekaitseliikumise üldiste eesmärkide elluviimiseks. Valdkonna juhid tutvustasid Lastekaitse Liidu valdkondade tegevussuundi ja arutleti 2008.a. kalendertööplaani osas s.h. Valdkond „Laste õiguste tagamise edendamine“ (teabematerjalid, koolitused, LÖK nädal, kampaania, rahvusvaheline koostöö, Lastekaitse Liidu noored ja Noortekogu ja rahvusvaheline noortevahetuse programm, infokeskuse töös teabematerjalid ja info edastamine, peremeedia projektiga seonduv). „Peretöö“ valdkond (Konkurss „Terve ja aktiivne koolieelik“, ümarlaud haridusasutuste ja lapsevanemate koostöö lapse heaolu ja arengu tagamisel). Valdkond „Organisatsioon ja organisatsiooni arendus“ (teabepäevad ja arendus-, koolitusseminar liikmetele, paikkonna tasandil lastekaitseliikumise edendamiseks, liikmete tegevuse toetamine, piirkondlikud koordinaatorid, vanematekogu korraline koosolek, tugistruktuuriüksused (Lastekaitse Liidu keskus Sillamäel, Võhma laste- ja noortekeskus, Tartu keksus, infopunkt Rakveres, Pivarootsi õppe- ja puhkekeskus, Remniku õppe- ja puhkekeskus). Peatuti ka teemadel/projektidel, mis seotud rahvusvahelise lastekaitsepäeva tähistamisega üle Eesti liikmete ja koostööpartnerite kaudu, konverentsi korraldamine teemal „Mida laps tahab“, Lastekaitse Liidu fondi raha kogumisest andekate laste toetamiseks ja arutati Lastekaitse Liit üldkoguga seonduvaid ettevalmistavaid küsimusi. Programm „Ei vägivald“ programmijuht tutvustas üldtegevuskalendrit, projekti „Koolirahu“ ja sotsiaalteatri meetodika kasutamist laste kaasamiseks. Projektijuht „Loeme koos“ tutvustas konkurssi „Kirjandusüritused koolides“ tingimusi, raamatuprojekti „Laps eesti kirjanduses“ ja kavandatavat konverentsi Viljandis lugemishuvi suurendamise raames. Päeva lõpus vaadati ja toimus arutelu saatesari „Jumalaga puberteet“ raames.

Lastekaitse Liidu vanematekogu on pidanud korralised koosolekuid 25.01., 22.02., 28.03., 26.04., 23.05., 19.09., 24.10., 21.11., 12.12. Olulisemad teemad on seotud Lastekaitse Liidu 2008.a. tegevusvaldkondade ja programmidega seonduvaga, rahvusvahelise koostööga, Euroopa Liidu lasteõiguste strateegia aruteluga, laste vaesuse temaatikaga, lastekaitseliikumise temaatiliste seminaride ja konverentsidega, organisatsiooni tegevuste rahastamisega seonduvate küsimustega, üldkogu ettevalmistusega seonduvate küsimustega, avalike suhete temaatikaga, Lastekaitse Liidu koolituskeskuse tegevuskavaga. Koostati avalik pöördumine lastetoetuse teemal seoses kavandatavate kärbetega riigi eelarvepoliitikas, arutati koolitustemaatikaid, mida koolituste kaudu teostada koolituskeskuse abiga, koostööd arendati Võhma linna ja Alajõe vallaga. Tehti ettepanekud valla arengukavasse ja aidati koostada Remniku küla arengukava. Korrastati Lastekaitse Liidu arhiiv ja dokumentatsioon. Arutati Lastekaitse Liidu häälekandja sisu ja toimetuskolleegiumiga seonduvaid küsimusi.

1.3. Lastekaitse Liidu suvekool.

Lastekaitse Liidu suvekool toimus 15.-17. august Remniku õppe- ja puhkekeskuses.

Sihtgrupp: Lastekaitse Liidu liikmesorganisatsioonid ja koostööpartnerid.

Suvekoolist võttis osa 80 inimest.

Selle aasta suvekooli deviisiks oli MEIE, et koos liikumist edendada ja leida lahendusi probleemidele, millega lapsed meie ühiskonnas täna kokku puutuvad.

Suvekooli programm oli mitmekesine ja paljud tegevused orienteeritud soovitud tulemuse saavutamiseks.

Programmis olevad tegevused:

Seikluskoolitus, kus meeskondadel tuli lisaks looduses orienteerumisele kasutada ka strateegiat, taktikat ja kõigi liikmete panus lõpptulemuse saavutamiseks oli äärmiselt vajalik. Osalejatele tutvustati lõõgastavat naeruteraapiat ning naerukoolitusel õpitut-kogetut saavad osalejad igapäevaelus edukalt kasutada ja saadud oskusi edasi arendada (Silva Sirge). Koordinatsiooni- ja keskendumisvõime tasakaalu parandamiseks viidi läbi body & mind (keha ja meele) tund, mis koosnes tai chi- ja pilatese tehnikal ning

see viidi läbi samuti vabas õhus ja rahuliku muusika saatel, mis väsitava päeva lõpuks osutus osalejate üllatuseks uueks ja positiivseks kogemuseks (Ülle Ptshelovodova).

Suvekooli juhtivaks koolitajaks oli organisatsioonikonsultant ja treener Margus Alviste. Koolituse läbivaks teemaks oli „Lapsed meie ühiskonnas“ , milliste teemadega me seeläbi kokku puutume, mis on valukohad, lahendused ja võimalused. Lõpus toimus diskussioon teemal, Lastekaitse Liit, kui laste kaitse liikumise innustaja/edendaja ning arutelu, kuidas jõuda püstitatud eesmärkideni ja leida sobivad koostöövõrgustikku, mis suudaks oma funktsiooni efektiivselt täita.

1.4. Lastekaitse Liidu vabatahtlike piirkondlike koordinaatorite koosolekud, töö planeerimine ja korraldus kavandatud plaanide alusel.

Lastekaitse Liidu piirkondlike vabatahtlike koordinaatorite I töökoosolek toimus 27. märtsil Lastekaitse Liidu büroo ruumides, Endal 6-18. Tallinn. Osalesid K. Sokolova, K. Kranich, M. Pajo, I. Jõgi, K. Mikiver, Kerli Kuusk, Katrin Jakobson, Kristin Kurtna, K. Jakobson, K. Kurtna. Arutelul olid üldkorralduslikud küsimused, 2008.a. piirkondliku töö finantseerimine, suvekool, üritused, koolitused, algatuse liikmetele, uudiskiri ja info levitamiseks, aktsioonideks ettepanekud. Vormistati protokoll, mis edastati liikmetele ja kõikidele osalejatele.

Lastekaitse Liidu piirkondlikud koordinaatorid aitavad oma paikkonnas/piirkonnas kaasa lastekaitseliikumise edendamisele ja liikumise kandepinna laiendamisele. Piirkondlikud koordinaatorid lähtuvad oma tegevuses Lastekaitse Liidu missioonist ja tegevuse eesmärkidest. Nende poole saavad pöörduda küsimuste, tähelepanekute ja ettepanekutega lapsevanemad, kohaliku omavalitsuse ametnikud, piirkonna laste ja perede heaks tegutsevad kodanikud või kodanikeühendused ja ka äriettevõtted oma ideede ja tähelepanekutega.

Lastekaitse Liidu piirkondlike koordinaatorite II töökoosolek toimus 25. september 2008.a. Osalesid piirkondlikud koordinaatorid K. Sokolova, K. Kranich, M. Pajo, I. Jõgi, ja Lastekaitse Liidu büroo koosseisulised töötajad K. Mikiver, K. Kuusk, M. Hallimäe, M. Ameljušenko. Olulisematest küsimustest olid arutamisel piirkonna koordinaatorite tegevus piirkonnas, II p.a. tööplaanid, .piirkondliku tasandi seminarid 2008 ja konkursi tulemused „Mis näoga on laste vaesus?“, Lastekaitse Liit 20.a. ürituste sari, MTÜde mentorprogramm, maakondlike lastekaitsealaste koostöövõrgustike kaardistamine ja häälekandja Märka Last sügisnumber.

1.5. Ida- Virumaal, Lõuna- Eestis ja Lääne- Virumaal töötavad Lastekaitse Liidu piirkondlikud keskused, mis aitavad piirkonnas järjepideva tegevusega kaasa lapse õiguste tagamise edendamisele.

Toetaud on rahaliste vahenditega lastekaitseliikumise edendamisel projekte Lastekaitse Liidu liikmete kaudu:

Murdelaul

Projekti „XIV laste murdelaulu ja - luule päevad“ eesmärgiks oli laste lõimimise toetamine ja murrete ning murrakutega tutvumine, samuti Lõuna- Eesti elu-olu ja keelega tutvumine. Tegevus viidi läbi ajavahemikus 16.- 18. mai Ahja valals, Põlvamaal. Osalesid 15 maakonna lapsed, kokku 300 õpilast.

Lastekaitse päeva üritused" Anna võimalus" toimusid üle Eesti.

29. mail anti Tallinna Lastekaitse Ühingu poolt tunnustuskirjad ja rahaline preemia 12 õpilasele Tallinna koolidest üle konverentsil „Koolilapse tervis“ lõpetamisel rahvusraamatukogus. Miku-Manni konkurss toimub teist aastat Tallinna Lastekaitse Ühingu poolt koostöös Tallinna Haridusameti, Rootsi B.O.B fondi ja NCC - Eestiga konkurssi sõbralikuma koolikaaslase selgitamiseks. Konkurss korraldatakse 5.-8. klasside õpilastele, kes paistavad silma oma abivalmiduse, hooliva ja tähelepaneliku suhtumisega kaasõpilastesse.

31. mai algusega kell 11.00 toimus Salme kultuurikeskuses rahvusvaheline mudilasfestival „Rõõm mudilases“ koostöös MTÜ Kuldvõtmekesega. Festival oli pühendatud Eesti Vabariigi 90 sünnipäevale ja Lastekaitse päevale. Festivalist võttis osa 21 kooli mudilaskoorid. Osalesid koostööpartnerid Rumeeniast, Poolast, Lätist, Soomest ja Hispaaniast. Kokku üritusel 458 inimest.

1. juunil toimus Türi Lastekaitse Ühingu eestvedamisel lastekaitse ja noortepäev, mille eesmärgiks oli anda lastele ja noortele osalemise võimalus oma annete avastamiseks erinevates töötubade kaudu. Lastekaitsepäeva üritus viidi läbi Türi tehisjärve ääres. Päeva aitasid korraldada Türi LÜ noortekogu liikmed. Loodi võimalused lastele oma oskuste ja teadmiste tutvustamiseks erinevates töötubades. Osales ca 600 inimest.

1. juunil algusega kell 13.00 toimus Kadrioru pargis kogupereüritus "Anna võimalus!" Peakorraldaja MTÜ Rõõmuvabrik koostöös Rahvastikuministri bürooga ja MTÜ Lastekaitse Liiduga. Üritus oli kõigile huvilistele tasuta. Korraldajad kutsusid üritusele kõiki lapsi üle Eesti. Ühtlasi saadatekase eraldi personaalsed kutsed lastekaitsepäeva peost osa saamiseks kõikidele

lastekodulastele üle Eesti. Lastekaitse Liidu vabatahtlike poolt koguti raha Lastekaitse Liidu fondi Eesti Rahvuskultuuri Sihtkapitali juures andekate laste toetamiseks, kes õpivad põhikoolis.

1. juunil toimus heategevusüritus „Anna võimalus!“ Paldiski linnapargis Lastekaitse Liidu Noortekogu poolt koostöös Paldiski Linnavalitsusega. Algusega kell 12.00 Kohapeal olid erinevad organisatsioonid, kes tutvustavad oma tegevustes ja eesmärke noortele. Ürituse keskmes oli lava, kus astusid ülesse erinevad noortebändid. Soov on muuta üritus traditsiooniks, et igal aastal toimuks vähemalt ühes Eesti piirkondades lastekaitse päeva vabaõhuüritus Lastekaitse Liidu Noortekogu poolt.

1. juuni korraldati Tapa Lastekaitse ühingu poolt ühingu sisehoovis Tapal algusega kell 11.00 lastekaitsepäeva - Anna võimalus. Lapsed said võtta osa võistlustest, pakutakse käelist tegevust ja palju muud.

4.juunil algusega kell 17.00 toimus Loo Keskkooli ees laste mänguväljak pidulik avamine.

Jöelähtme Lastekaitse Selts oli aidanud kaasa, et Loo aleviku lapsed ja noored saaksid endale kauaoodatud mänguväljaku. Mänguväljak ehitati Kultuuriministeeriumilt saadud 500000.- krooni eest. Mänguväljaku ehitas Anerma Grupp OÜ

Sillamäel töötab Lastekaitse Liidu poolt Sillamäe LV-lt renditud ruumides asukohaga Viru 39A Lastekaitse Liit keksus Sillamäel Märka Last. Keskuse üldeesmärgiks on jälgida laste õiguste tagamise ja lastekaitse valdkonnas toimuvat Ida- Virumaa piirkonnas ning juhtida tähelepanu lapse õiguste rikkumistele ja teha ettepanekuid olukorra parandamiseks. Pakume välja ja viime ellu uusi algatusi laste, perede toetamiseks ja lapsesõbralikuma keskkonna kujundamiseks, samuti piirkonnas lastekaitseliikumise ja Lastekaitse Liidu liikmesorganisatsioonide eduka toimimise ja pideva arengu tagamiseks. Keskuse tööd koordineerib Karin Sokolova.

Perioodil 01.03.2008.-30.05. toimusid ka pühapäeviti n.n. perekohvikud. 15 last oma lastevanematega külastasid keskust, kus lastevanemad vestlesid omavahel lastekasvatamisest ning osalesid aruteludes kaasates spetsialistide. Lastel oli võimalus keskuses märgida. Perekohvikus korraldati loenguid, vestlusi lastevanematele.

Tartus toimub Lõuna-eesti piirkonnatöö koordineerimine Tartu LÜ kaudu. Taru Linnaga koostöös kasutatakse renditavaid ruume lastekaitsetöök aadressil Pepleri 27. Tegevuse eesmärgiks on koostöö tõhustamine Lõuna -Eesti piirkonna tasandil partneritega, kel kohustus ja või huvi on panustada lapse õiguste tagamise edendamisse algatuste, projektide ja koostöö kaudu. Sarnase eesmärgiga keskus töötab Rakvere LÜ kaudu ka Lääne- Virumaa Rakveres.

18. novembril 2008 toimus Tartus ümarlaud, mille eesmärk on arutada sotsiaalse kaasatuse kontekstis peredele suunatud sotsiaalsetest teenustest ning kaardistada Tartu organisatsioonid ja kogemus. Lisaks selgitatakse välja piirkondlikud võimalused ning võimalikud koostööpartnerid kohalikele organisatsioonidele vanemluse toetamisele suunatud tegevustes ja kogutakse ettepanekuid riikliku perepoliitika strateegia väljatöötamiseks ning uue Lapse õiguste strateegia koostamiseks. Ümarlauast võtavad osa Sotsiaalministeeriumi sotsiaalpoliitika info ja analüüsi osakonna analüütik Andra Reinomägi, Tartu linnavalituse ja maavalituse esindajad, MTÜ-de esindajad ja Lastekaitse Liidu esindajad. Novembris 2008 toimus Viljandimaal seminar „Laste ja vanemate toetamine nõustamisteenustega ja vanemaharidus Lõuna-Mulgimaal“, kus maavalitsus ja omavalitsused andsid ülevaated lastele ja peredele mõeldud nõustamisteenustest, kus toodi välja peamised probleemid ja tutvustati häid praktikaid. Nõustamiskeskus Parem Vasem tutvustab oma võimalusi ning koostöös toimub lahenduste genereerimine. Seminarist võtsid osa Sotsiaalministeeriumi perepoliitika ja sotsiaalala asekanstler Riho Rahuoja, Viljandi maavalituse esindaja Margit Pajo, Habja, Alliste, Karksi, Mõisaküla ja Tarvastu omavalitsuste esindajad ning nõustamiskeskuse Parem Vasem juhataja Reet Nigol ning Lastekaitse Liidu esindajad.

2. Eesmärk: Koostöö tõhustamine siseriiklikul ja rahvusvahelisel tasandil partneritega kelle kohustus või huvi on panustada lapse õiguste tagamise edendamisse.

2.1. Rahvusvaheline seminar.

MTÜ Sillamäe Lastekaitse Ühinguga koostöös korraldati rahvusvaheline konverents IN VARIETATE CONCORDIA 13. detsember Tallinnas, Tallinna Ülikoolis. peamisteks teemadeks oli kultuuridevaheline dialoog, tolerantsus ja integratsioon kohalikul ja Euroopa tasandil. Esinema kutsutute hulgas olid tunnustatud eksperdid Tallinna Ülikoolist, Euroopa Nõukogust, Peacechild Internationalist, Lastekaitse Liidust ja Euroopa Parlamendist, eesmärgiga pakkuda võimalikult laiahaardelist teemakäsitlust ja mitmetasemelise diskussiooni arendamise võimalust. Konverentsist võttis osa 57 inimest. Töö toimus kolmes keeles: eesti, vene ja inglise. Kõigile osalejatele võimaldati sünkroontõlge. Kõnelejad rõhutasid tolerantsuse ja sallivuse teemade ning kultuuridevahelise dialoogi kujundamise olulisust tänases Eestis ja noorte kaasamise tähtsust nende probleemide lahendamisel. Tutvustati ja kirjeldati Euroopa Nõukogu tööd noorsootöö vallas ja rõhutati noortepoliitika (youth policy) olulisust, ning tutvustati erinevaid Euroopa

Nõukogu initsiatiivil läbiviidud kampaaniaid. Eriti positiivse küljena võib välja tuua erinevatest rahvustest laste ja noorte osalemise konverentsil. Ühe olulise eesmärgina üritas konverents välja tuua laste ja noorte inimeste rolli kultuuridevahelise dialoogi edendamisel. Lapsed ja noored on üha enam kaasatud ühiskonda ja kujunemas aktiivseks suureneva jõuks. Noortel ja noorteorganisatsioonidel on üha suurem roll mängida sallimatusega võitlemisel ja teadlikkuse tõstmisel eelarvamuste ja stereotüüpide negatiivse mõju kohta.

2.2. Lastekaitse Liidu taasloomise 20 aastapäeva tähistamiseks konverents.

Lastekaitse Liidu konverents „Mida laps tahab” toimus 03. oktoober Tallinn, KUMU konverentsisaalis. Konverentsi eesmärk on käsitleda ühiskonnas valitsevaid tendentse ja nende mõju lapsele.

Teemad lähtekohad on seotud - Laps on väärtus (Järjest süvenev individualism ning kihistumine Eesti ühiskonnas mõjutavad selle liikmeid, nende käitumist ja suhteid ning väärtushinnanguid. Millist mõju avaldab see sündimusele? Kas lisaks turvalisusele ja materiaalsetele võimalustele mõjutab vanemaid ka see, kas lapsed on ühiskonnas popid ja kuuluvad eduka inimese kuvandisse?) ja teemaga laps on ühiskonna peegel (Millised on iseseisvas Eestis kasvanud lapsed, milliseid väärtusi nad kannavad? Kas ja kuidas mõjutab laste kujunemist meie tänane ühiskond? Kas saame väita, et laps tuleb lapsepõlvest välja terve psüühikaga ja oskusega luua ning säilitada inimsuhteid. Miks langeb laste emotsionaalsus ja kasvab nende oskusteave? Kas lapsi saab üldse kasvatada?).

Konverentsil esinesid väliskülalistest ettekannetega Prof. Peter K. Smith, Goldsmith College, Londoni ülikool, Suurbritanniast, II paneelis esines väliskülalisena Prof. Satu Perälä-Littunen, Jyväskylä ülikool, Soome ja III paneelis „Uue põlvkonna muutuvad väärtushinnangud” esines ettekandega Prof. Thomas Olk, Martin Luther-Universität Halle/Wittenberg, Saksamaa. Konverentsil osales üle 240 kuulaja. Ettekanded olid saadaval konverentsi järgselt Lastekaitse Liidu kodulehel. Tagasiside kadu sai toimunud konverents kõrge hinnangu nii sisu kui ka korralduse poolest. Keskmine hinna 5 pallises skaalal oli 4,7. Konverents sai teoks tänu Tartu Ülikoolile, Tallinna Ülikoolile, Frens AS korraldavale abile.

2.3. Toimunud on Lastekaitse Liidu tegevust kajastav näitus.

06.-19. oktoober toimus Lastekaitse Liidu plakinäitus Rahvusraamatukogus, Tallinn.

MTÜ Lastekaitse Liit taasloodi I üldkogu otsusega 2. oktoobril 1988.a. Viljandis teatris Ugala. Plakinäituse kaudu anti ülevaade organisatsiooni tegevusest 20.aastase perioodi vältel plakatite kaudu. Lastekaitse Liidu poolt kogutud kollektsoon sisaldab üle 56 töö, millest näitusele valiti 24 plakatit. Näitusel olid tutvustavad tekstid erinevatest projektidest, telesaadetest, kampaaniatest, konverentsidest jne. Küllastajatel oli võimalus anda tagasiside nähtust ja edastada oma ettepanekud Lastekaitse Liidu jätkutööle. Materjali läbitöötamine oli oluline ka dokumentide arhiveerimise aspektist.

2.4. Välja on antud raamat” Laps Eesti kirjanduses”.

Raamat „Laps eesti kirjanduses” trükitiraažiks oli 1500 eks. Raamatus on loetelus kokku üle 290 pildi 47 kunstnikult ja 62 kirjaniku raamatuist. Esindatud oli nii mustvalged kui värvilised raamatuillustratsioonid. Valitud piltidele on lisatud neid kätkevate raamatute ilmumisandmed ja lühitutvustused, samuti väike pildiga seotud tekstikatkend. Albumile on lisatud kõigi tutvustatud kunstnike ning kirjanike lühielulood.

Korraldasime ajavahemikus 12. juuni kuni 22. juuli 2008.a. kampaania kogumaks annetusi kunstiraamatu „Laps eesti lasteraamatus – illustatsioonid“ väljaandmiseks. Kampaania kaudu kogusime 49 firma toetusel kokku 161 505 krooni. Koostööpartner Sotsiaalministeerium, Haridus-ja Teadusministeerium, Kultuuriministeerium.

Selle projekti raames kingiti detsembris 2008.a. kõikidele eesti põhikoolidele ja gümnaasiumitele, keskkoolidele raamat „Laps eesti kunstis” Kingitus koolide raamatukogudele viidi läbi koostöös AS Eesti Post toetusel. Kokku 218 kooli.

2.5. Lastekaitse Liidu Infokeskuse Märka Last kaudu on toimunud lapse õiguste tagamise alane info ja teavitustöö. Kodulehe kaudu edastame infot sihtrühmadele (laps/noor, lapsevanem, spetsialist, LL liige) eraldi.

Aasta jooksul on edastatud 69 uudislugu lastekaitse ja lapse õiguste teemal toimunud üritustest.

2008. aastal on infokeskusesse pöördunud 334 kodanikku telefoni, e-maili, foorumi, infokeskuse külastuse teel.

Seoses mänguasjade ja väikelaste tarvikute kogumise kampaaniaga Gruusia lastele, külastas infokeskust ligikaudu 600 inimest.

Korduvad probleemid:

Lapsevanema õigused ja kohustused lapse kasvatamisel, sh elatisraha küsimused, Lastevastane vägivald - kust leida abi ja kuhu pöörduda.

Toetuste/stipendiumite taotlemise info- kust leida, kuhu pöörduda jne

Lastekaitse Liidu kodulehte on 2008. aasta teisel poolaastal külastatud 34 069 korda ehk 11% vähem kui esimesel poolaastal. 2008.a. kokku külastas Lastekaitse Liidu kodulehte 72 097 inimest. Koduleht:

www.lastekaitseliit.ee

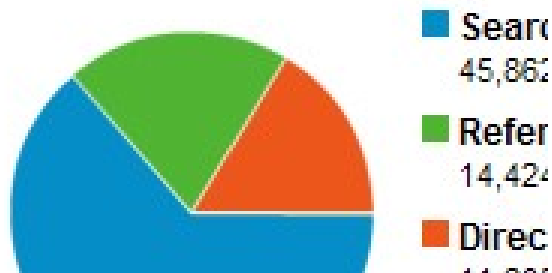
Periood: 1. jaanuar 2008 – 31. detsember 2008

Kokkuvõte

Külastusi kokku:	72 097
Lehekuvamisi kokku:	319 711
Lehekuvamisi ühe külastaja kohta keskmiselt:	4.43
Keskmiselt külastajaid päevas:	197
Keskmiselt lehekuvamisi päevas:	875

Külastuste allikad

Otsingumootorid	64%
Viited teistelt lehtedelt	20%
Otseliiklus	16%

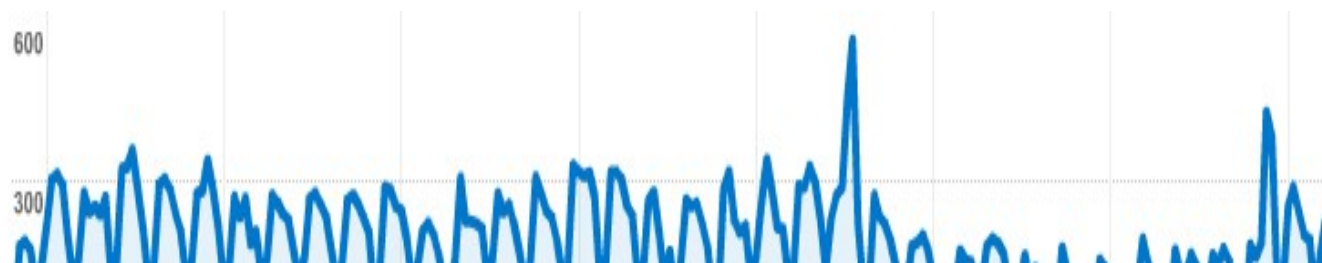
10 populaarsemat otsingusõna

1. lastekaitse liit	5,687	6. laagrid	533
2. Lastekaitse	2,681	7. Lastekaitse käsiraamat	492
3. Lastekaitseliit	2,634	8. eesti lastekaitse liit	480
4. Alimendid	1,946	9. Film "helkur" maanteeamet	422
5. Elatusraha	715	10. adopteerimine	392

10 populaarsemat leheosa

1. Lastekaitse Liit Avaleht	45,865
2. Lastekaitse Liit Lastekaitse Liit, Organisatsioon	6,581
3. Lastekaitse Liit Lastekaitse Liit, Foorum, Küsimused	5,801
4. Lastekaitse Liit Spetsialist	5,488
5. Lastekaitse Liit Lastekaitse Liit, Projektid	4,586
6. Lastekaitse Liit Lapsevanem	4,218
7. Lastekaitse Liit Lastekaitse Liit, Organisatsioon, Kontakt	3,968
8. Lastekaitse Liit Lastekaitse Liit, Lastelaagrite OÜ	3,941
9. Lastekaitse Liit Lastekaitse Liit, Veebipood, Trükised	3,835
10. Lastekaitse Liit Lastekaitse Liit, Foorum	3,571

Kodulehe külastatavus kuude lõikes

2.6. Osalemine Euronet, Separated Children, Eurochild koostööprogrammides, koostöövõrgustikes.

Rahvusvahelise koostöö raames toimusid korralised kohtumised organisatsiooniga PLAN meeskonnaga seoses tegevuskava ning projektitaotluse ettevalmistamisega inimõiguste teemal laste õiguste sisu tutvustamiseks (16.01., 23.01.). Osaleti Save the Children Sweden Euroopa partnerite korralistel

töökoosolekutel (29.-30.01., 07.-09. 05., 16.06.), Eurochild büroo ja organisatsioonitöös (20.-21. 02., 17.-19. 06., 09.-10.12.), osalemine organisatsioon FICE töös (ühisprojekt, aastakoosolek 10.-13.05.), koostöö Yhteiset Lapsemme ry-ga ja Mannerheimi Lastekaitse Liiduga (aastakoosolek 14.-25-05.), osalemine Euroopa Anti-Vaesuse Koostöövõrgustikus (EAPN) ja korraldavatel seminaridel (12.-15. 06), EuroNet võrgustiku töös, Euroopa Programm „Separated Children in Europe” töös (17.-19. 06.; 28.-30.10.). 28. sept kuni 01. okt. Cardiffi osaleti IFCW aastakonverentsil, 01.-03. 09. osaleti Helsingis toimunud rahvusvahelisel meediaalasel konverentsil, 01.-03.09. osaleti Silutes (Leedu) lastekirjanduse konverentsil, 18.-19.09. osaleti Poolas toimunud konverentsil „Online Safety”, 26.-30.09. võeti osa Inglismaal toimunud noorte kultuuriüritusest AfroReggae, 29.-30.09. osaleti EURONET aastakoosolekul Brüsselis ja tutvustati seisukohti lapse kehelise karistuse keelustamisest ning praktikat seadusandluses, ettekannetega esineti Save the Children Sweden Partner Network aastakoosolekul Malmös, osaleti 04.-05.11. Vilniuses toimunud „Friends across Borders” õppepäeval ja projekti kohtumisel, samuti Soome Pienpereyhdisys RY kutsel perekuse tööga tutvumisel Sillamäe avatud perekuse arenduse raames, 22.-25. 11. võeti osa rahvusvahelisest koostöövõrgustiku „Drums for Peace” kohtumisest Portugalis Portos.

3. Eesmärk: Organisatsiooni järjepideva arengu tagamine.

3.1. Suurenenud on organisatsiooni rolli ja osalust ühiskonnas lapse õiguste paremaks tagamiseks ja lapse õigustega seotud küsimustes probleemkohtade tõstatamisel ning lahendamisel koostöövõrgustike kaudu.

01. veebruar korraldati lastekaitsetemaatiline lühiseminar „Lapse aitamine leinas- Kaotus on katsumus, mille võib muuta mõistmiseks ja jõuvaruks”. Eesmärgiks oli eelkõige arendada võrgustikutööd ja leinatöö käsitlust ning vahetada kogemusi täiskasvanute, spetsialistide vahel, kuidas lapse leina ära tunda ja kuidas last aidata. Sihtrühmaks olid õpetajad, psühholoogid, kriisitöötajad, lastega töötavad spetsialistid, lapsevanem. Kokku osales 87 inimest.

Korraldati seminarid „Pedofiilia ohustab lapsi” kahel korral (12. 02., 13.02.) Tallinna Ülikooli seminariruumides. Ühe päevasel seminaril esinesid teoreetikud ja praktikud, toimus elav arutelu, kuidas minimaliseerida laste väärkohtlemist. Kokku osales 56 inimest.

8. aprill toimus Lastekaitse Liidu strateegia *workshop* juhatusel. Workshopi ettevalmistuse käigus sai läbi vaadatud ning arutatud Mercuri International Eesti AS konsultant, Tarvo Tendal poolt

Lastekaitse Liidu dokumendid „Lastekaitse Liidu strateegia 2007-2010” ja „Lastekaitse Liidu hindamise kokkuvõtte lõppversioon”. Kokkuvõtteks võib tõdeda, et kriitilised teemad mis on soovitatav läbi käia olid järgmised: Muutuste vajalikkus organisatsioonis, Eesti ühiskonna valupunktid, trendid ja nendest tekkivad ohud, milliste valupunktidele Lastekaitse Liit keskendub, võrdlus vajadusest ja hetkeolukorrast, visioon ja strateegia, ressursid, tegevused ja mõõdikud.

26. aprill 2008 Lastekaitse Liidu üldkogu. Lastekaitse Liidu üldkogu tegi pöördumise Eesti ühiskonna poole, et ühiskond ja tema liikmed enam hoolitseks oma laste eest, kasvataks iseenda konkurentsivõimet /jätkusuutlikkust.

17. juuli korraldati ümarlaud seoses alaealiste seksuaalse enesemääramise vastu toime pandud süüteod ja tänane karistuspoliitika. Eesmärgiks oli kuulda seisukohti ja ettepanekud karistuspoliitika kohta nimetatud suutegude osas erinevatelt lastekaitse valdkonna võrgustikus osalevatelt spetsialistidelt. (laste vastu toime pandud seksuaalkuriteod, millised on kitsaskohad karistuspoliitikas ja kohtupraktikas, kas karistumäärad on piisavad). Ettepanekud esitati Riigikogu õiguskomisjonile. Osalema oli kutsutud osalema: Ene Tomberg, Siiri Ottender, Ly Kallas, Merle Haruoja, Erki Korp, Lea Pähkel, Raul Heido, Piret Randmaa, Tiia Mõtsnik, Pille Alaver, Malle Hallimäe, Merle Leopard.

Sillamäe LÜ kaudu osaletakse „Neljas maalima noorte kongress 2008” töös. Kongressil esitatakse töörühmades ettekanded ja arendatakse koostööd erinevates haridus ja inimõiguste rahvusvahelistes võrgustikes. Eestist osaleb 4 liikmeline noorte delegatsioon. Projekti juhivad ajavahemikus 01.mai kuni 30. september Vassili Golikov.

20. august koostati töörühma töö tulemusena taotlus KÜSK institutsionaalse programmi üleriigilise tasandi mittetulundusühingute koostöö arendamise alaprogrammi MTÜ Lastekaitse Liidu suutlikkuse tõstmine laste huvide eestkosteks kodanikuühiskonnas. Projekt sai heakskiidu ja kinnituskirjad koostöövõrgustiku partnerite (MTÜ Inimõiguste Instituut, Unicef Eesti, Eurochild, Euronet) vahel. Projekti väljunditeks olid koolitused, seminarid, ümarlauad, trükised, juhendid, WEB, foorum ja algatusprojektid. Lastekaitse Liit toetus ei leidnud aktepteerimist alaprogrammi poolt.

Rahvusvahelise koostöö raames toimusid korralised kohtumised organisatsiooniga PLAN meeskonnaga seoses tegevuskava ning projektitaotluse ettevalmistamisega inimõiguste teemal laste õiguste sisu tutvustamiseks (16.01., 23.01.). Osaleti Save the Children Sweden Euroopa partnerite korralistel töökoosolekutel (29.-30.01., 07.-09. 05., 16.06.), Eurochild büroo ja organisatsioonitöös (20.-21. 02., 17.-19. 06.,), osalemine organisatsioon FICE töös (ühisprojekt, aastakoosolek 10.-13.05.), koostöö Yhteiset Lapsemme ry-ga ja Mannerheimi Lastekaitse Liiduga (aastakoosolek 14.-25-05.), osalemine Euroopa Anti-

Vaesuse Koostöövõrgustikus (EAPN) ja korraldatel seminaridel (12.-15. 06), EuroNet võrgustiku töös, Euroopa Programm „Separated Children in Europe” töös (17.-19. 06.).

3.2. Toimunud on koolitus Lastekaitse Liidu büroole ja liikmetele.

31.01.-01.02. toimus koolitus Reval Hotel Central, Narva mnt 7C Tallinn, Novelli Stuudiod teemal „Liidrioskuste arendamine” Koolitajaks oli Margus Alviste, MTÜ Meistrite Tee. Lastekaitse Liit soovib arendada oma liikmete ja juhtivtöötajate liidrioskusi, et ühiskonnas enam väärtustada ühingu põhikirjaliste eesmärkidega seonduvaid teemasid. Osalejad said baasteadmised liidri rollist ja liidri käsutuses olevatest juhtimisvahenditest, samuti pakkuda võimalust enese arendamiseks. Analüüsiti iseennast liidrina ja leiti ideid oma tegevuste tõhustamiseks ning iseenda arendamiseks. Osales 26 inimest.

18.02 toimus Lastekaitse Liidu meeskonna arutelu- koolituspäev. Eesmärgiks oli tugevdada koostööd ja informeeritust organisatsioonis. Päevakorras oli tööjaotus ja töökorraldus 2008.a., 2008.a. planeeritavad tulemused ja kalendertööplaan (projektid, tegevused, eesmärgid, oodatavad tulemused, üldkalenderplaan, rahastamine, veebilehe uuendamine). Osales 10 inimest.

06.06. viidi läbi koolitusprogramm Lastekaitse Liidu võtmeisikutele. Koolituse läbiviimiseks teema oli „Strateegilise koostöö arendamine”. Koolitus oli suunatud strateegilise koostöö arendamiseks. Kaardistati lahendamist vajavad küsimused ja sõnastati strateegilise koostöö eesmärgid; kaardistati võimalik koostöövõrgustik nii tsentraalsel kui kohalikul tasandil leidmaks ideid koostöövõrgustikku kuuluvate isikute motiveerimiseks ning kaasamiseks. Osales 15 inimest.

29.04. ja 06.05. korraldati büroo töötajatele ja liikmetele kiirlugemiskursus, mille eesmärgiks on tõsta võimakust info läbitöötamisel tõstmaks töötamise edu ja efektiivsust. Osales 10 inimest. Koolituse viis läbi Kiirlugemiskool OÜ.

06.10. toimus Lastekaitse Liidu meeskonna mõttetalgud 2009.a. tööplaanide osas ja arutati koordineeritud tegevuskava valdkondade vahel 2008.a. II poolaasta kavades lähtuvalt (Laste õiguste tagamise edendamine, peretöö, organisatsioon, programm „Ei vägivalle”). Tulemuseks olid ettepanekud 2009.a. Lastekaitse Liidu tegevuskava ja projektide osas ning 2009.a. taotlus Sotsiaal- ning Haridus- ja Teadusministeeriumile toetuse taotlemiseks Hasartmängumaksu nõukogu kaudu (nõuded, ajakava).

18. 12. korraldati koolitus teemal „Koolituse nipid” projektijuhtidele, piirkonna koordinaatoritele.

4. Projekt "Lastekaitse Liidu tegevustoetus 2007-2008"

Programmitoetuse pikaajalisem eesmärk oli kaasa aidata Lastekaitse Liidu liikmeskonna arendamisele lastekaitseliikumise kandepinna laiendamiseks ja ühenduste eestkostevalase professionaalsuse tõstmiseks. Otsene eesmärk oli seotud jõustamisega koolitustele kaasaaitamise, heade praktikate jagamise, liikmete suunaamise ja juhendamise kaudu. Liikmeskonna tegevusi toetati Lastekaitse Liit kolme põhivaldkonna: lapse õiguste tagamise edendamise ja peretöö raames, organisatsiooni arendamine raames. Tegevus toimus perioodil 09.04. 2007.a. kuni 31.12.2008.a.

Tulemustena:

- Liikmeskond on suurenenud 1 juriidilise liikme võrra (Hiiumaa LÜ- 2007). Kaks organisatsiooni lapse heaolu edendamise valdkonnast on näidanud üles huvi ja valmisolekut läbirääkimisteks liitumaks Lastekaitse Liiduga (MTÜ Perekasvatuse Instituut, OMEP Eesti).
- Aktiviseerunud on lastekaitse vabatahtlik liikumine Ida- Virumaa piirkonnas (Koostöö mittetulundus sektori kaudu Sillamäe LV ja Ida- Virumaa Maavalitsuega, ühisprojekti ettevalmistus koostöös Soome Väikeperede Ühendusega). Viljandi maakonnas Võhma linnas kavandatakse linnavalitsusele anda üle MTÜ Võhma LKS algatatud Laste- ja noorte päevakeskus tegevuste jätkusuutlikkuse tagamiseks. Valmistatakse ette koostöölepingut linnavalitsue, MTÜ Lastekaitse Liidu ja MTÜ Võhma LKS vahel. Aktiviseerunud on Lääne- Virumaa piirkond ja toimunud võrgustikukohtumised MTÜ Rakvere LÜ eestvedamisel, sama Lõuna- Eesti piirkond Tartu LÜ initsiatiivil. Heaks koostöömudel toimib lepingulise delageerimise näitel MTÜ Tapa LÜ ja Tapa linn, vald vahel peretöö ja organisatsiooni arendamiseks. Kolmapoolne partnerlus MTÜ Lastekaitse Liit, kohalik omavalitsus ja kohalik MTÜ lastekaitse ühing toimib:
  - o Tartu LÜ, Tartu linnavalitsuse; Lastekaitse Liit;
  - o Rakvere LÜ, Rakvere linnavalitsus, Lastekaitse Liit;
  - o Võhma LKS, Võhma linnavalitsus, Lastekaitse Liit;
  - o Sillamäe linnavalitsus, Lastekaitse Liidu keskus Sillamäel;
  - o Tallinna linnavalitsus, Lastekaitse Liit.

-Toimused 2- päevased koolitused teemadel „Liidri roll kodanikeühendustes, liider kaasajana, aktiviseerijana ” (osales 26 inimest) ja „Kohaliku tasandi poliitike mõjutamise vajalikkus, võimalused ja kasu. Kuidas paikkonna tasandil pidevalt hinnata haavatavaimate sihtgruppide heaolu? „ partnerluses Rakvere LÜ-ga (osales 22 inimest).ning koolitusprogramm Lastekaitse Liidu võtmeisikutele teemal “Strateegilise koostöö arendamine”. Osales 15 inimest.

-Toimused ümarlauad 2007- 2008 (paikkondlike mtü- de koostöövõrgustike kujundamiseks) „Koostöös peitub jõud” (Jõelähtme LÜ, MTÜ Viljandi Lastekaitse Klubi, MTÜ Kadriina Lastekaitse

Ühing, Sillamäe Lastekaitse Ühing, Tartu Lastekaitse Ühing, Rakvere Lastekaitse Ühing, Tallinna lastekaiste vabatahtlike organisatsioonide võrgustik)

-Osaletud 6 korral rahvusvahelistel võrgustike kohtumistel ettekannetega. Kohtuti EL raportööriga, esitaud on ettepanekud EL laste õiguste tagamise strateegiaga seonduvalt. Sõlmiti koostööleping Rootsi lastekaitseorganisatsiooniga RäddaBarnen. Aktiviseerus koostöö Rootsi ja Baltikumi võrgustikus vägivaldaseks ennetustööks Swedbank toetusuuna edendamiseks koolikiusamise ennetamiseks. Lastekaitse Liit võeti vastu Euronet liikmeks.

Tegevustoetus aitas ellu viia tegevusi, mille kaudu paranes üldiste teadmiste ja kogemuste tase organisatsioonitööst ja eestkostest, paranes liikmesorganisatsioonide suutlikkus algatada ja osaleda koostöös laste õiguste kaitse edendamisel. Samas tuleb märkida, et endiselt on aktuaalne suurendada Lastekaitse Liidu rolli ja suutlikust suunanäitajana laste õiguste edendamiseks.

III Valdonna koostööpartnerid ja administreerimine

Lastekaitse Liidu 39 liiget, Balti Ameerika Partnerlusprogramm, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Rahvastikuminstri Büroo, MTÜ Rõõmuvabrik, Tallinna Linnavalitsus, Põhjamaade Ministrite Nõukogu, Soome Lastekaitse Keskliit, Soome Manerheimi Lastekaitse Liit, Eurochild, Save the Children, Yhteiset Lapsemme ry, Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium, Justiitsministeerium, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, Avatud Eesti Fond, UNICEF Eesti Rahvuskomitee, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Save the Children Alliance, Rädda Barnen (Save the Children, Roots), Põhjamaade Ministrite Nõukogu, International Forum for Child Welfare (IFCW), Eurochild, Federation of Educative Communities (FICE)

III PERETÖÖ

I Tegevuse lühikirjeldus eesmärkide ja põhimõtete kaudu.

Lastekaitse Liit väärtustab lapse esmase kasvukeskkonnana perekonda. Lastekaitse Liidu peretöö baseerub perekeskse lähenemisviisi põhimõtetele.

Valdkonna üldeesmärk on väärtustada perekonda ning aidata kaasa vanemliku kasvatuspraktika tõhustamisele. Tegevus toimub kolme alaeesmärgist lähtuvalt:

- tõhustada koostööd kohalike omavalitsuste ja teiste kogukonna institutsioonidega, aitamaks kaasa laste ja lastega perede ümber toetavate (teenuste) võrgustike kujundamisele perekeskse lähenemisviisi põhimõtetest lähtuvalt;
- juhtida tähelepanu lastekaitse ja hariduspoliitika kitsaskohtadele, mis on seotud laste heaolu ja arengu tagamisega;
- koostada juhend- ja abimaterjale, mis aitavad kaasa vanemliku kasvatuspraktika tõhustamisele.

Tutvustame ja levitame perekeskse töö põhimõtteid ja lähenemisviisi, samas ka perekesksest filosoofiast lähtuvate teenuste käivitamist KOV- des.

II Tegevused

1. Eesmärk: Tõhustada koostööd kohalike omavalitsuste ja teiste kogukonna institutsioonidega, aitamaks kaasa lastega perede ümber toetavate (teenuste) võrgustiku kujundamisele.

1.1. Seminar - infopäevad 4 erinevas piirkonnas LL ja selle piirkonna "hea praktika" näidete tutvustamiseks.

Neljas erinevas piirkonnas on tutvustatakse Lastekaitse Liidu ja selle piirkonna mtü- de hea praktika näiteid kohaliku poliitika (n.n. perepoliitika) mõjutamisel ja lastega perede ümber toetavate võrgustike kujundamisel perioodil september- detsember 2008.a. Prognoositavaks tulemuseks on uued algatused, mida piirkondades on Lastekaitse Liidu toetusel (metoodika, juhendamine) käivitatud ja 2007 koostöös Lastekaitse Liiduga käivitatud algatuste jätkusuutlikkus.

1.2. Lastekaitse Liidu perekeskus Sillamäel.

Lastekaitse Liit Perekeskus Sillamäel alustas tööd 19. veebruaril, kui avati ka Lastekaitse Liidu keskuse „Märka Last” projektjuhiks on Karin Sokolova, kes on samuti vastutav keskuse alt toimivate Perekohviku ja projekti „Pärastlõunane lasterühm” eest.

Perekeskuse üldiseks eesmärgiks on aidata kaasa perekondi ja vanemlust toetava keskkonna kujundamisele Sillamäe linnas.

Perekohvik (01.03.-30.05.2008), on mõeldud lastevanemate koolitamiseks ja laste arendamiseks. Perekohvikus toimusid loengud erinevatel teemadel, aruteludesse olid kaasatud ka psühholoogid, pedagoogid ja meditsiinitöötajad. Tulemusena olid 15 lapse vanemad paremini informeeritud neid

huvitavatel ja probleemsetel teemadel, samuti paranes suhtlus ka laste ja vanemate vahel. Koostööpartneriteks olid nii kool kui perearstikeskus.

Edasine kavandatav tegevus on jätkata Perekohvikuga 01.09.2008 ja moodustada 2 rühma, kokku 30 last.

Pärastlõunase lasterühma eesmärgiks on võimaldada lastele turvaline koolipäeva järgne keskkond. Lasterühmas (01.02.-30.06.2008) osales 40 last vanuses 7-9.aastat.

Programmiga olid rahul nii lapsed, kui vanemad. Kõige olulisemaks seda, et lapsed ei pidanud peale kooli üksinda kodus aega veetma.. Mugav oli ka lastele, et peale kooli kohtusid nad kasvatajatega kellega koos mindi keskusesse, kus lastega koos õpiti, mängiti ja meisterdati.

Koostööpartneriteks olid Sillamäe sotsiaalosakond ja Sillamäe Astangu kool. Projekti tulemusena paranes nii laste käitumine kui õpitulemused. Programmiga loodetakse jätkata 01.09.2009

Uue organisatsioonina alustab Sillamäe Perekeskus 11.08. 2008 projektiga „Aktiivne koolieelik”, mille eesmärgiks on 90 sügisel kooliminevate laste ja nende vanemate kooliks ettevalmistus. Projektis osalevad lapsed, vanemad, õpetajad ja psühholoogid.

2. Eesmärk : Juhtida tähelepanu pere ja lastekaitsepoliitika kitsaskohtadele.

2.1. Heategevuskontsert ja raha kogumine Lastekaitse Liidu fondi.

Alates 2004.a korraldab Lastekaitse Liit heategevuskontserti "Märka Last!".

Kontserdi tulu suunatakse Lastekaitse Liidu fondi kaudu hooldusperedes ja tavaperedes kasvavate laste ande toetamiseks. Fondist saavad stipendiumi taotleda need pered, kus vanematel ja /või lapse hooldajal ei ole võimalik tagada andekale lapsele huviharidust. Sel aastal toimub kontsert 3. oktoobril 2008 Tallinna Mustpeade Majas.

2.2. Rahvusvaheline seminar "Kodurahu".

Sotsiaal- ja lastekaitse valdkonna spetsialistidele ja sotsiaalsüsteemis teenuse osutajatele toimub rahvusvaheline seminar "Kodurahu" november 2008, mille kaudu on sihtgrupp saanud infot, kuidas mõjutab vanemate vaheline vägivald peres lapsi.

2.3. Haridusasutuste ja lapsevanemate koostöö lapse heaolu ja arengu tagamisel (lapse vaimne tervis haridusasutuses, koolikoormus, erivajadusega lapsed)

2.3.1. 3 koostöö- ümarlauda konkreetsete ettepanekutega haridus- ja sotsiaal/lastekaitsepoliitika kujundajatele, teenused (Pärastlõunane lasterühm, kooliks ettevalmistus).

Kooli ja lapsevanemate koostöö lapse positiivse käitumise toetajana.

Projekti kaugemaks eesmärgis on aidata kaasa laste akadeemilisele, käitumuslike ja sotsiaalsete taseme tõstmisele tõhusa kooli-kodu/ lapsevanem – kogukonna koostöömudeli rakendamise kaudu.

Pärastlõunase lasterühma teenuse eesmärk: toetada perekonda laste järelevalve tagamisel ning tagada kooliteed alustavatele ja algkoolis õppivatele lastele võimalus veeta turvaliselt koolipäevajärgset vaba aega.

Kooliks ettevalmistuse laagrid on koostöös kooli, lapsevanemate ja kohaliku omavalitustega.

Laagrite kavandamise ja läbiviimise raames kujundatakse esmane lapse positiivne käitumuslik toetamisele suunatud võrgustik (lasteaia õpetaja, lapsevanem, teised kogukonna spetsialistid).

Organisatsioonidel, kes soovisid 2008. aastal projektiga jätkata oli võimlaus esitada jätkusuutlik projekt kuni aprilli kuuni.

Ajavahemikus 14. aprill kuni 05.mai 2008 toimus komisjoni poolt projektide hindamine ning seejärel sõlmiti nendega lepingud.

2008.aastal jätkasid koolieelikute kooliks ettevalmistuse programmiga:

MTÜ Hiiumaa Lastekaitse Ühing (Käina, Kärkla)

MTÜ Türi Lastekaitse Ühing

MTÜ Päikesekillu Keskus

Keeni Põhikool

Sõmeru Vallavalitsus

Harku Valla Lastekaitse Ühing

Sillamäe Perekeskus

Pärastlõunaste lasterühmadega jätkavad:

Vara Vald

Paikuse Vallavalitsus

Sillamäe Perekeskus

Parema ülevaate ja tulemuste hindamiseks külastab Lastekaitse Liidu projektijuht „ Aktiivse koolieeliku” programmiga liitunud lastelaagreid 2008 aasta augustis.

Sügisel ümarlaua korraldamine kõigile programmiga liitunud projektijuhtidele, samuti toimub selle raames loeng ja koolitus projekti käigus selgunud valukohtade teemadel.

2.4. Liikumine" Alkoholivaba lapsepõlve eest"

Liikumise „Alkoholivaba lapsepõlv eest” on liikmeskond laiendanud ja liikumise kaudu on aidanud kaasa lapsesõbralikuma keskkonna kujundamisele.

- Liikumise „Alkoholivaba lapsepõlve eest” liige AVE osales üle-euroopalise alkoholipoliitika võrgustiku Eurocare poolt korraldatud alkoholipoliitika teemalisel konverentsil, mis toimus 3.-5. aprillini Barcelonas.

- 2. juuni esitati taas ettepanekud Majandus- ja kommunikatsioonide ministritele ning Riigikogule alkoholireklaami vähendamiseks.

- 22. juuni toimus võrgustiku koosolek Tallinna Noortekohvikus (Pärnu mnt 9). Osales 9 liiget. Arutati küsimusi kuidas edasi minna ja organiseeruda, et tegevus sihipäraselt jätkuks.

- Riigikogu liikmete poole pöörduiti liikumise “Alkoholivaba lapsepõlve eest” poolt, et Riigikogu liige annaks oma seisukoha alkoholireklaamile. Vastuseid paluti 31. juuniks kahele küsimusele:

1. Kuidas Te plaanite hääletada eelnõu 200 SE ettepaneku osas keelustada alkohooli sisaldavate jookide reklaamimine? Teaduslikud uurimused ühendavad selgelt alkoholireklaami ning alaealiste alkoholi tarvitamise ja alkoholiga seonduvate probleemide kasvu.

Vt lähemalt - <http://www.ave.ee/manifest>

2. Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) on seadnud eesmärgiks, et aastaks 2015 vähendataks WHO Euroopa regiooni liikmesriikides, kuhu kuulub ka Eesti, tarvitatud absoluutse alkoholi kogust 6 liitrini aastas täiskasvanu kohta ning oleks nullilähedane alla 15 aastaste seas. Eesti elanikud tarvitavad mullu absoluutset alkoholi elaniku kohta 12,1 liitrit. Kuidas Teie meelest Eesti riik on seda eesmärki saavutamas?

- Õllesummeri ajal oli Lauluväljakul eksponeeritud kolm väliplakatit sõnumiga "Ema, ära joo".

- 5. juulil toimus Seli Tervisekeskuses II Mahlasummeri üritus, mille korraldas Karskusliikumise ümarlaud Teet Lainevee ja Lauri Beekmanni juhtimisel. Lastekaitse Liit levitas teadet liikumise ja organisatsiooni võrgustikus.

- 15.augustiks esitatakse projektitaotlus KÜSK-le.

Liikumisega on liitunud: MTÜ Kodanikujuhus, MTÜ Caritas Eesti, Kuriteoennetamise Sihtasutus, MTÜ Alkoholivaba Eesti, MTÜ Kodukant Tartumaa, Noorteühing Eesti 4H, Eesti Vanavanemate Ühing, Eesti Punane Rist Pärnumaa Selts, Kaitseliidu eriorganisatsioonid Noored Kotkad ja Kodutütred, Eesti Õpetajate Liit. Liikumise tegevusse on kaasatud: Eesti Noorsootöö Keskus, Tervise Arengu Instituut.

3. Projekt "Pere tugiisiku koolitusprogramm"

Lastekaitse Liit koostöös MTÜ- ga Perede ja laste nõuandekeskus korraldas koolituse professionaalsetele tugiisikutele teenuse osutamiseks peredele, kus kasvab raske ja/või sügava puudega laps/lapsed. Tugiisikuid teenuse osutamiseks kaasatu koolitustele kohalikele omavalitsuste ja puuetega laste vanemate organisatsioonide/ühenduste kaudu. Projekt viidi ellu Sotsiaalministeeriumi programmi „Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed 2007- 2009” raames.

Teenuse eesmärgiks on jõustada raske ja sügava puudega lapsega peresid kõikide pereliikmete eest hoolitsemiseks, pere toimimise tagamiseks ja igapäevaelus aktiivseks osalemiseks ning teenuse sihtgrupiks on raske ja sügava puudega lapsega/lastega pered.

Koolitustega alustatu mais ja koolitus lõppesid novembris 2008. Koolitused toimusid kellelisest aspektist lähtubvalt kahes grupis nii eesti kui ka vene keeles. Osavõtjate arv koolitusgruppides oli 20 ja 18 inimest. Koolitus sisaldas 120 tundi loenguid ja seminare. Korraldati kokku 15 koolituspäeva, mis on jaotatud kahepäevasteks tsükliteks. Koolitused toimusid Tallinnas ja olid osavõtjatele tasuta.

Uudse praktikana oli koolituskavasse planeeritud nn omakogemuse seminarid, kus (oma)kogemusi raske ja /või sügava puudega lapse kasvatamisest jagavasid lapsevanemad, kellel on puudega laps ning spetsialistid, kes igapäevaselt töötavad raske ja /või sügava puudega lastega.

Lisaks koolituse korraldamisele koostati teenuse „tugiisik raske ja sügava puudega lapsega/lastega perele” kirjeldus. Teenuse kirjeldus esitati hindamiseks Sotsiaalministeeriumile.

III Valdonna koostööpartnerid ja administreerimine.

Sotsiaalministeerium, Tallinna Sotsiaal- ja tervishoiuamet, Haridus- ja teadusministeerium

Rahvastikuministri Büroo, Viljandi Maavalitsus, MTÜ Viljandimaa Lastekaitse Klubi, MTÜ Päikesekillu Perekeskus, MTÜ Tapa Lastekaitse Ühing, MTÜ Põlvamaa Lastekaitse Ühing, MTÜ Türi Lastekaitse Ühing, MTÜ Perekeskus Sina ja Mina, MTÜ Laste- ja Noorte Nõustamiskeskus, Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ

IV PROGRAMM „EI VÄGIVALLALE”

I Tegevuse lühikirjeldus eesmärkide ja põhimõtete kaudu

Programmi peamiseks eesmärgiks on teavitada avalikkust laste vastu suunatud koolivägivalla ja kiusamise olemusest ja levikust ning selle ennetamise ja sekkumise võimalustest.

Programmi alaeesmärgid:

1. Koolikiusamise vähendamine kuues koolis kogu kooli haarava sekkumismudeli rakendamise kaudu (LÕTS).
2. Ühise Mure meetodi (ÜMm) kui sekkumismetoodika arendamine eesti ja vene keeles seminari ja koolituste kaudu (LÕTS).
3. Koolirahu programmi tegevuste jätkamine ja arendamine: pilootprojekti kordusuuring, loovtööde konkurss, seminar, võrgustiku koordineerimine ja teavituskampaania, Koolirahu väljakuulutamise tseremoonia (LÕTS).
4. Noortele info kättesaadavuse tõstmine ja noorte kaasamine: kohtumised noortega – sotsiaalteatri metoodika arendamine ja koolituste korraldamine juhendajatele, õpetajatele.
5. Avalikkuse teavitamine sotsiaalsest koolikeskkonnast konverentsi kaudu.
6. Vägivalda ennetava ja sekkumisalase noorteinfo kättesaadavuse tõstmine.
7. Rahvusvahelise ja siseriikliku koostöö arendamine, infovahetus

II Tegevused

1. Koolikiusamise vähendamine kuues koolis kogu kooli haarava sekkumismudeli rakendamise kaudu.

Projektis osaleb 6 Tallinna kooli: Arte Gümnaasium, Ühisgümnaasium, J. Westholmi Gümnaasium, Nõmme Põhikool, Pääsküla Gümnaasium, Liivalaia Gümnaasium. Kokku oli algselt planeeritud igast koolist 5 inimest, seoses inimeste vahetustega koolides ja ametikohustuste muutusega on mõnes koolis liikmete arv vähenenud või üksikud inimesed vahetunud. 2008. aastal toimus kokku koolitusi/supervisioone 76 akadeemilise tunni ulatuses.

1.1. Supervisiooniseminarid:

Kahepäevane sissejuhatav seminar toimus 25.-26.01. Pedasel;

Sügisene 2-päevane supervisiooniseminar/koolitus vahekokkuvõtete tegemiseks, eesmärkide ülevaatamiseks toimus 21.-22.11. samuti Pedasel.

1.2. Aasta jooksul läbitud koolitused:

29.02. „Antisotsiaalse ja delinkventse käitumise mõiste ja liigid“ (K. Kõiv);

17.03. „Võrgustikutöö“ (K. Tall);

15.04. „Antisotsiaalse ja delinkventse käitumise hindamine lastel ja noorukitel. Laste ja noorukite psüühika- ja käitumishäired“ (L. Mehilane); antisots. käitumine, kiusamine, sekkumisvõimalused jne. Koolitusmaterjalid olemas Lastekaitse Liidus.

20.06. „Sotsiaalsete oskuste arendamine“ (Õ. Aas-Udam);

30.09. „Kriisiplaani sh kiusamisvastase tegevuskava koostamine koolis“ (Ü. Vihma);

21.11. „Kiusamisvastase tegevuskava koostamine“ (A. Tikerpuu);

27.11. „Internetiturvalisus. Küberkiusamine“ (K. Kuusk, M. Keskspaik).

1.3. **Küsimustiku läbiviimine projekti efektiivsuse hindamiseks** toimus veebruaris, küsimustiku koostas ja saadud andmeid analüüsib K. Kõiv. Mõlema poolaasta lõpus koguti koolidelt ka tagasiside.

1.4. **Programmi koordinaator** I. Pärloja, alates maikuust M. Keskspaik. Koolimeeskondadega suheldi otse koolituste ajal, samuti olid kokkusaamised kontaktisikutega. Jooksev infovahetus toimus e-maili teel.

Kõigi eelduste kohaselt jätkub projekt 2009. aastal. Planeeritud on järgmised tegevused:

12.-13.01. „Ühise Mure meetodi koolitus“ (A. Andersalu-Targo, Õ. Aas-Udam)

Veebruar – kohtumine eelmises projektis osalejatega

Aprill – supervisioon juba elluviidavate tegevuskavade põhjal (P. Murrik, M. Viik).

Aprill/mai – vahe-uurimus

Õppeaasta lõpp – lõplikud tegevuskavad

Sügis – kordusuuring ning lõpuseminar

2. ÜMm'i kui sekkumismetoodika arendamine eesti ja vene keeles seminari ja koolituste kaudu.

ÜMmi koolitus hõlmab endas käsiraamatu läbitöötamist koolitusel osalejate poolt ning kahepäevast koolitust, mis sisaldab endas nii teooriat kui ka praktilisi rollimänge.

2.1. **Koolitused koolimeeskondadele.** Algselt planeeritud 6 kooli meeskonna koolituse asemel viidi läbi 9 koolitust, lisaks lükkus 3 koolitust 2009. aastasse. Koolitajad A. Andersalu-Targo, M. Lage ja Õ. Aas-Udam.

Maidla Põhikool 27.-28.10. (osalejaid 12)

Simuna Kool 28.-29.03. (osalejaid 15)

Tallinna I Internaatkool 9., 11. ja 16.04. (osalejaid 18)

Kiili Gümnaasium 4.-5.06. (osalejaid 17)

Miina Härma Gümnaasium 30.-31.10. (osalejaid 12)

Keeni Põhikool 22.-23.08. (osalejaid 21)

Keila Algkool 29.-30.12. (osalejaid 18)

Hiiumaa 12.-13.12. (osalejaid 17)

Lääne-Viru Nõustamiskomisjon 10. ja 17.06. (osalejaid 15)

2009. aastasse lükkusid G. Adolfi Gümnaasium, Pärnu Õppenõustamiskeskus ja Arte Gümnaasium.

Tagasiside koolitustelt on olnud igati positiivne – kiidetakse meetodi praktilisust, efektiivsust ja inimlikkust. Raskustena on välja toodud enda hirme, õpilaste koostööd ja aega.

2.2. **Metoodikat kasutavate koolimeeskondade ühisseminar** toimus Põltsamaal 28.-29.11. Supervisiooni viisid läbi Õ. Aas-Udam ja A. Andersalu-Targo, osalejaid 10.

2.3. **Venekeelse õppekeelega koolidele koolitaja väljakoolitamine** on töös.

Lisaks: ÜMm'i töötoad (nt Põhjala Foorumil Tallinna Ülikoolis, ATP koolituste kaudu jm).

29.09.-05.10. Metoodika autor A. Pikase visiit Eestisse. Klassivestlused Audentese Erakoolis ja Tallinna Reaalgümnaasiumis. ÜMm'i tutvustamine Lastekaitse Liidu 20. aastapäeva konverentsil, kohtumised ÜMm'i koolitajatega ja programmi mees-konnaga. ÜMm'i koolitajatega koosolekud metoodika edasiarendamiseks.

3. Koolirahu programmi tegevuste jätkamine ja arendamine.

Koolirahu programmi eesmärgiks on saavutada üheskoos suurte ja väikestega, noorte ja vanadega turvaline ning sõbralik koolikeskkond.

3.1. **Koolirahu kampaania "Erinevused teevad elu põnevaks" kordusuuring** viidi läbi veebruarikuus. Andmete töötamise ja analüüsiga tegeles K. Kõiv, kokkuvõtte kampaania mõjususe kohta on nähtaval:

http://www.lastekaitseliit.ee/public/Ennetus_klassi_tasand_Kristi_Koiv_08.pdf.

3.2. **Ühisseminar Koolirahu koolidele toimus 23.09.** Seminar lükati uue õppeaasta algusesse, kuna kooliaasta lõpus on õpetajad väga väsinud ning ametis kooliaasta lõpetamisega. Seminar koosnes teoreetilisest osast – tutvustati programmi, kiusamisega tegelevaid meetodeid, ennetus- ja sekkumisprojekte ja nende tulemusi. Teises osas viisid Koolirahu koostööpartnerid (Politseiamet, TORE, Hea Algus, CAP, Lastekaitse Liit, ENL) läbi praktilisi töötube. Seminar toimus Tartus, osalejaid oli 60.

3.3. **Koolirahu väljakuulutamise tseremoonia toimus 01.09. Põlvas.** Kaks linna, Elva ja Põlva saatsid linnadele saadetud üleskutse peale omapoolse visiooni üritusest, Koolirahu koostöövõrgustiku kohtumisel otsustati Põlva kasuks. Tseremoonia toimus Intsikurmus, kus kokku oli pandud erinevatest sketšidest koosnev etendus, sinna vahele põimitud kõned ja lepingu allkirjastamine haridus- ja teadusministri ning Eesti Õpilasesinduste Liidu juhatuse esimehe poolt (aruandele on lisatud ka DVD). Pärast tseremooniat toimus Põlva Huvi- ja Kultuurikeskuses pressikonverents, sõna said Lastekaitse Liidu, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Õpilasesinduste Liidu ja Põlva Maavalitsuse esindajad.

3.4. **Koolirahu siseriikliku võrgustiku koordineerimine ja osalemine rahvusvahelises koostöövõrgustiku..** Esimese poolaasta eesmärgiks oli uuendada Koolirahu koolide ning koostööpartnerite andmebaasi. Programmiga on tänaseks liitunud umbes 60 kooli, 8 kooli on avaldanud soovi liituda. Koolirahu koostööpartnereid on 22. Toimus viis kohtumist Koolirahu koostööpartneritega (23.01., 13.05., 02.09., 07.11. ja 24.11.), kus arutati käimasolevaid tegevusi ja tehti plaane edasiseks. Lisaks toimus neli Koolirahu kohtumist Soome Mannerheimi Lastekaitseliiduga: 07.02., 14.05., 20.-21.08. (Koolirahu tseremoonia Soomes) ja 02.09. (koos olid Eesti ja Soome poolsed Koolirahu koostööpartnerid). Järgmisel aastal on kavas teha ka ühisprojekt, kuid hetkel Soomepoolne koordinaator vahetub ning seetõttu on see küsimus veel lahtine.

3.5. **Uus Koolirahu koduleht (www.koolirahu.eu)** on valmis, veebruarikuu jooksul on plaanis tõlkida ka inglise ja vene keelde. Esimene uudiskiri läks koolidesse veebruaris, teine novembris.

3.6. **Programmi arendus** toimus koos A. Perensiga, tulemusena valmis programmi kontseptsioon ja tegevuskava 2008.-2011. aastaks. Dokument on olemas ka uuel kodulehel. 07.11. toimunud koostööpartnerite kohtumisel/ Koolirahu arenduspäeval vaadati strateegia dokument üle, mõeldi, kuidas programmi veelgi elavdada ja koole aktiveerida.

Lisaks: 11.03. Foto- ja plakatikonkursi „Naeratused koolis“ väljakuulutamine.

29.03. Koolirahu huvigrupi juhatamine ESCU üldkoosoleku.

12.05. Konkursi parimate väljaselgitamine, laekus 100 plakatit ja ligi 80 fotot. mai Üleskutse KR koolidele KR tegevuskava koostamiseks (vastas 7 kooli).

22.05. Kehra Gümnaasiumis Koolirahu programmi avasündmus.

13.08. Loovtööde konkursi avamine Ülemiste Keskuses, näitused erinevates kohtades

16.09. Loovtööde konkursi parimate autasustamine Forum Cinemas

27.10. Üleskutse linnadele Koolirahu 2009 linnaks

20.11. „Vägivallavaba päev“ koolides

24.11. Koolirahu 2009.a. korraldava linna valimine

Koolirahuga seotud teateid ja uudiseid võib lugeda www.koolirahu.eu.

4. Noorte kaasamine ja neile info kättesaadavuse tõstmine, sotsiaalteatri.

Metoodika arendamine ja koolituste korraldamine juhendajatele, õpetajatele, noortele.

4.1. Koolitused juhendajatele

29.02.-02.03. Sotsiaalteatri metoodika kasutamise koolitus juhendajatele (11 ak/h). Kloogaranna noortelaagris, koolitajad P. Soosaar, M. Roolaid

28.-29.10. sotsiaalteatri koolitus juhendajatele Kloogaranna Noortelaagris (31 osalejat), koolitajad, P. Soosaar ja M. Roolaid

29.-30.11. Foorumteatri metoodika koolitus juhendajatele Tallinnas (32 osalejat). Koolitajad J. Piekari ja M. Renlund

4.2. Sotsiaalteatri metoodika koolitused kasvatuslike eritingimusi vajavatele noortele ja nende juhendajatele.

11.03. töötuba Kaagvere Erikooli noortele ja juhendajatele, koolitajad P. Soosaar, A. Taveter ja M. Roolaid.

11.03. töötuba Puiatu Erikooli noortele ja juhendajatele, koolitajad P. Soosaar, A. Taveter ja M. Roolaid.

24.04. töötuba Ristiku Põhikooli noortele ja juhendajatele, koolitaja P. Soosaar.

25.04. töötuba Kaagvere Erikooli noortele ja juhendajatele, koolitajad P. Soosaar ja A. Taveter.

28.03. töötuba Puiatu Erikooli noortele ja juhendajatele, koolitajad P. Soosaar ja A. Taveter.

4.3. Koolitusseminar projektis osalenud koolidele ning erinevate organisatsioonide esindajatele toimus 28.04. Tallinnas Õpetajate Majas Senati toas.

Lisaks toimusid sotsiaalteatri töötoad ja esinemised:

12.09. Foorumteatri etendus Tervisepäeval Noortekohvikus (17 osalejat)

23.09. Metoodika töötuba koolirahu seminaril Tartus (21 osalejat)

07.10. Foorumteatri etendus Jüri Gümnaasiumi 5 klassid (40 õpilast)

15.10. Sotsiaalteatri esinemine Karksi-Nuias, projekt „Kaasa mind“ (20 noort)

16.10 Sotsiaalteatri esinemine Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis, projekt „Kaasa mind“ (80 inimest)

05.12. Foorumteatri kui noorte kaasamise tutvustus konverentsil „Samm lähemale“(200 osalejat)

5. Avalikkuse teavitamine sotsiaalsest koolikeskkonnast konverentsi kaudu.

Konverentsi tunnuslause „Koolikiusamine ei ole ühegi kooli süü, see on sotsiaalne probleem, millega tuleb tegeleda nii ühiskonna, kooli kui ka indiviidi tasandil“.

5.1. Põhjala Foorum: Koolikiusamine – kool, kodu, internet toimus 07.-08.02. Tallinna Ülikoolis.

Foorumi materjalid on üleval Lastekaitse Liidu kodulehel. Osales 250 inimest esimesel ja 180 inimest teisel päeval. Foorumil ning sellejärgselt kerkis üles mitmeid teemasid, millega on ühel või teisel moel ka edasi tegeletud. Suurenenud on koolide huvi grupikiusamise juhtumite lahendamiseks mõeldud Ühise Mure meetodi vastu. Samuti foorumteatri vormis läbiviidava sotsiaalteatri metoodika vastu. Koolirahu programmiga, mis propageerib ja toetab koolide initsiatiivi koolikeskkonnast tulenevate probleemide lahendamisel, liitus uusi koole. Foorumilt sai alguse koostöö Save the Children Taaniga – eelkooliealistele suunatud metoodika „Kiusamisest vabaks“ äratas huvi Lasteaednike Liidu esindajate hulgas, 2009. aastal on kavas selle temaatikaga edasi töötada. Töötoas „Turvaline kool“ kogutud ettepanekuid kasutatakse õiguskantsleri poolt korraldataval turvalise koolikeskkonna tagamise ümarlaval. Foorumi esimesel päeval näidati vahepaladena erinevaid koolivägivallale, interneti turvalisusele ja küberkiusamisele keskenduvaid lühifilme, mis tehtud Eestis, Poolas, Soomes ja Inglismaal, neid on kasutatud koolitusmaterjalidena õpilastele ja ka õpetajatele.

Nagu selgus Foorumi tagasiside lehtedelt, on koolid huvitatud eelkõige praktilistest ümarlaudadest, seminaridest, töötubadest jms. Soovitakse rohkem teavet erinevate metoodikate ning tegevuste kohta, mida on võimalik oma koolis koheselt rakendada. Lisaks oli ka välja toodud soovitusi konkreetsete huvipakkuvate ja vajalike teemade kohta.

6. Noorte vastu suunatud vägivalda ja koolikiusamise teemade käsitlemine. Trükised, infomaterjalid, loengud.

6.1. Vägivaldade ennetava raamatu tõlkimine ja trükkimine jäi ressursside puudumise tõttu ära. Küll aga trükiti juurde internetiturvalisust ja küberkiusamist käsitlevaid infovoldikuid, samuti voldikuid „Kuidas koostada kiusamisvastast tegevuskava koolis?“ ja sotsiaalse sõnumiga meeneid.

6.2. Loengud, töötoad vene- ja eestikeelse õppekeele koolidele jt asutustele.

Venekeelsed koolitused toimusid Tapa Vene Gümnaasiumi VII ja VIII klassi õpilastele 25.04. (koolitaja, N. Rediskina) ja Tallinna 53. Keskkooli V ja VII klassi õpilastele 13. ja 15.05. (koolitaja R. Timofejev). Kahjuks meiepoolse inimressursi (koolitajate ja koordineerijate) ja koolide endi initsiatiivi puudumise tõttu oli koolitusi lubatust vähem. Kuna koolidest nii palju huvi ei tulnud (ja

enda ressursi tõttu ei olnud võimalik ka väga palju reklaamida), siis korraldasime venekeelse koolituse kiusamisest õpetajatele, algselt pidi see toimuma detsembris, kuid lükkus kiire aja tõttu jaanuarisse, toimudes 14. jaanuaril, koolitaja R. Timofejev.

12.02. Loengud V, VI, VII klassi õpilastele Väike-Õismäe Gümnaasiumis (M. Lage, M. Keskaik)

16.04. „Ei vägivaldale“ töötoad Tapa Gümnaasiumi VII ja VIII klassid (P. Soosaar)

22.04. „Ei vägivaldale“ töötoad Lehtse ja Jäneda Põhikoolis, VII ja VIII klassid (P. Soosaar)

30.04. Haabersti LOV koolidele koolivägivaldast ja ÜMmi tutvustus (Õ. Aas-Udam)

09.06. Koolitus vene ja eesti koolitajatele (K. Järv-Mändoja)

30.09. Jüri Gümnaasiumis koolitus lastevanematele (Õ. Aas-Udam)

14.10. Koolitus Hansapanga töötajatele, (K. Järv-Mändoja)

18.12. Metoodikapäev algajatele koolitajatele (M. Reimer)

7. Rahvusvahelise ja siseriikliku koostöö arendamine, infovahetus.

7.1. **Save the Children Swedeni poolt valmiva kehalise karistuse ja koolikiusamise teemalise raportit eesti keelde ei tõlgita.** Ingliskeelne versioon on üleval Lastekaitse Liidu kodulehel ning saadaval paber kandjal Lastekaitse Liidust. Seoses Põhjala Foorumiga sai tõlgitud erinevaid välisesinejate materjale, mis on olemas Lastekaitse Liidu kodulehel.

7.2. Infovahetus sise- ja välisriikliku võrgustikuga

Siseriiklik koostöö:

- „Ei vägivaldale“ programmimeeskond
- Koolirahu programmi koostöövõrgustiku koordineerimine
- Kuulumine koolikriisi võrgustikku ja osalemine kohtumistel
- Osalemine Turvaline kool töögrupis
- Koostöö Põhjamaade Ministrite Nõukoguga
- Osalemine Lastekaitse Liidu koolituskeskuse nõukogus
- Koostöökohtumised Briti Nõukoguga
- Koostöökohtumised Taani Suursaatkonna esindajaga
- Koostöö Swedbank'i, Ülemiste keskuse, Filmari, Realisteri jt ettevõtetega
- Koostöö „Noored kooli“ meeskonnaga
- Osalemine kübervägivalda puudutavatel koostöökohtumistel

Rahvusvaheline koostöö:

- Rahvusvaheline projekt „Friends across Borders“, koostöö teiste Balti riikide ja Save the Children Swedeniga (Ei vägivaldale)
- Koostöökohtumised Mannerheimi Lastekaitseliiduga (Koolirahu programm)
- Koostöö Save the Children Taaniga (kiusamise ennetamine lasteaias)
- Nobodies Children Foundation Poolas (küberkiusamine ja internetiturvalisus)

Osalemine seminaridel, konverentsidel ja esindusüritustel

16.01. Noorsootöötajate tunnustamine

27.03. Tallinna Noorsootöö Foorum

26.04. Osalemine alushariduse konverentsil TLÜs

10.04. Osalemine Politseiameti ID kampaania avaüritusel

30.05. Osalemine Politseiameti kirjandivõistluse autasustamisel

03.09. ENLi hooaja avasündmus

17.-19.09. Konverents „Online Safety“ Poolas

28.10. Tulevikukooli väljakutsed: kui turvaline on meie kool, ettekanne konverentsil

18.11. Osalemine konverentsil „Noorsootöötaja küberdzunglis“

III Programmi koostööpartnerid ja administreerimine

Programmijuht: Merit Lage (kuni märts), alates märtsist Mari-Liis Keskaik

Koolitusjuht: Ingrid Pärloja (märts kuni mai), alates juunist Liivia Tuvike

Assistent: Liisa Vilba (alates juunist)

Sotsiaalteatri projektijuht: Piret Soosaar

Koostööpartnerid: Haridus- ja Teadusministeerium, Eesti Gaidide Liit, Eesti Lastevanemate Liit, Eesti Noorsootöö Keskus, Eesti Noorteühenduste Liit, Eesti Õpilasesinduste Liit, Justiitsministeerium, Eesti Naabrivalve, G4S Noorteklubi, Hea Algus, Noored Noortele, Ntkon, T.O.R.E., Politseiamet, Tallinna Laste Tugikeskus, Tartu CAP koolitajad, Tervise Arengu Instituut, UNICEF, Save the Children Sweden, Mannerheimi Lastekaitseliit, Save the Children Lithuania, Dardedze Lätis, Nobodies Children Foundation Poolas, Save the Children Taani, Swedbank, Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Eestis, Tallinna Ülikool.

MUUD PROJEKTIPÕHISED TEGEVUSED

I Projekt "Loeme koos"

Periood: 01.01.-31.12.08

Projektijuht: Kätlin Vainola

1. Tegevuse lühikirjeldus eesmärkide ja põhimõtete kaudu

1.1. Teadvustada lugemise olulisust lapse arengu seisukohast lähtuvalt ja abistada lapsevanemaid lastele kvaliteetkirjanduse valikul.

1.2. Laste lugemishuvi suurendamine ürituste kaudu.

2. Tegevused

2.1. Raamatumärk

Loodi hea raamatu märk reklaamibüroo Velvet poolt. Kujundati kleebis, plakat, voldik.

2.2. Ekspertgrupi töö

Kogu aasta jooksul pidas koosolekuid ekspertgrupp, kuhu kuulusid Eesti Lugemisühingu, Lastekirjanduse Keskuse, Tallinna Keskraamatukogu, Lastevanemate Liidu, Emakeele Õpetajate Seltsi, Eesti Kirjastuste Liidu esindajad.

Võeti vastu hea raamatu märgi jagamisega seotud otsused. Märki hakatakse välja andma 2009. aasta kevadel.

2.3. Tähetramm

Tegevus jäi ära seoses rahaliste võimaluste puudumisega.

2.4. Veebikeskkond

Aadressil www.lastekaitseliit.ee toimus pidev projekti puudutava info eksponeerimine.

2.5. Konverents

Konverents „Et lapsed ikka loeks” toimus Viljandi Kultuurimajas 17. oktoobril 2008. Osales 160 inimest, kelle hulgas olid emakeeleõpetajad, kooliraamatukogude töötajad, raamatukogutöötajad, üliõpilased üle Eesti.

Konverentsi eesmärk oli selgitada noorte lugemise tähtsust internetiajastul ning uurida võimalusi, kuidas kasvatada motiveeritud lugejat uute ja vanade meediate koosluses. Avasõnad ütles Lastekaitse Liidu president Katrin Saks.

Ettekanded ja esitajad:

Ülevaade projektist „Loeme koos!“ – Kätlin Vainola

Transmediaalne lugemine – prof. dr. Peeter Torop

Isiklik lugeja – Anu Laitila, Helsinki Lukukeskus

Kiirlugemine – oluline 21. sajandi oskus – Jüri Sööt, Kiirlugemiskool

Raamatukogu, mis köidaks noori - Stockholmi kogemus – Lena Thunberg, Rum för Barn - Stockholm

Noortekrimi kui motiveeriv kirjandusteos - Lena Lilleste, Rootsi-Eesti päritolu kirjanik

Lugevad noored: milline on seos õppetöö, toimetuleku ja igapäevase lugemise vahel – Loone Ots, Eesti Lugemisühing

Lisaks toimus Lastekaitse Liidu 20ndaks aastapäevaks ilmuva raamatu „Laps eesti lastekirjanduses: illustratsioonid” presentatsioon.

2.6. Üritused koolides

Märtsis toimus projektikonkurss lugemisürituste korraldamiseks. Rahalise toetuse said ja toimisid alaprojektid:

1. Kose LÜ - Teeme ise raamatu
2. Rapla Vesiroosi Gümnaasium - Vesiroos loeb koos
3. Kärkla lasteaed – Raamatunädalaga sügisesse
4. Väike-Maarja Gümnaasium - Raamatumaiaid
5. Viljandi Lastekaitse Klubi – Loeme koos – hea lasteraamat
6. Väikemõisa lastekodu - Raamatule külla
7. Põlva Ühisgümnaasium – Lastekirjandus ei aegu
8. Tartu Descartes'i Lütseum - Muinasjutunädal
9. Haanja Ruusmäe kool – Koolipäev raamatute ja raamatukangelaste seltsis
10. Päre Selts – Raamatus on peidus terve maailm
11. Tabivere LÜ – Loeme koos
12. Viluste Põhikool – Salajutt vaprast rüütliga meie üle õue õunapuu all
13. Audru Keskkool - Hea raamatu kuu
14. Tapa LÜ – Raamat lapse sõbraks
15. Tartu Lastekaitse Ühing – Loeme koos

16. Vara raamatukogu - Eesti lasteraamatuga sügisesse...

17. Võru Kreutzwaldi Gümnaasium – Raamat meie seas

Kokku osales üritustel u 1500 last üle vabariigi. Kõigis koolides/lasteaedades käisid lastekirjanikud või muinasjutuvestjad. Näiteks Leelo Tungal, Jaanus Vaiksoo, Heiki Vilep, Triinu Ojari, Piret Päär jt. Üritust toetas Ajakirjade Kirjastus, kes kinkis lastele raamatuid ja audioraamatuid.

3. Projekti koostööpartnerid ja administreerimine

Projektijuht: Kätlin Vainola

Koostööpartnerid: Haridus- ja Teadusministeerium, Kultuuriministeerium, Eesti Lugemisühing, Lastevanemate Liit, Emakeeleõpetajate Selts, Lastekirjanduse Keskus, Kirjastuste Liit, Tallinna Keskraamatukogu lasteosakond, Viljandi Linnaraamatukogu, Ajakirjade Kirjastus.

II Projekt "Laste hoolekandega tegelevate asutuste juhtide koolitus ja teadmiste vahetus Kesk- ja Ida Euroopas"

Lastekaitse Liit osales partnerina FICE Holland initseeritud projektis, mille eesmärgiks oli parandada laste hoolekandeesutuste juhtide kvalifikatsiooni ja oskusi, keskendudes sealjuures Kesk- ja Ida-Euroopale. Sihtrühmaks olid Euroopa laste hoolekandeesutuste juhid, kes seisavad silmitsi muutustega.

Partneritena olid kaasatud FICE organisatsioonid Hollandis, Bulgaarias, Rumeenias ja Ungaris, Eesti Lastekaitse Liit, Soome Lastekaitse Keskliit ning Budapesti, Sofia, CLuj ja Zwolles asuva Windesheimi ülikoolid. Tegevuse sisuks oli kvalifikatsiooni ja oskuste paranemine stimuleerides laste hoolekandeesutuste juhtide teadmiste ja kogemuste vahetamist rahvusvahelisel tasandil. Projekti kestvuseks oli 23 kuud algusega oktoober 2006.a. kuni september 2008.a.

Tulemusena:

- töötati välja spetsiaalne, uus rahvusvaheline kursuseprogramm laste hoolekande juhtidele;
- kursused laste hoolekande juhtidele 4 riigis (rahvusvahelise kursuse põhjal). Koolitati 32 laste hoolekande juhti Eestist (8 osalejat laste hoolekande asutustest (Imastu Koolkodu, Tallinna Lastekodu, Haapselu Väikelastekodu), Bulgaariast, Ungarist ja Rumeeniast;
- veebileht laste hoolekandetöötajatele, sotsiaal- ja pedagoogikaainete õpetajatele ja õpilastele (inglise keeles).
- koolitusprogrammi integreerimine õppekavasse Bulgaarias, Ungaris ja Rumeenias.

Projekt aitas kaasa laste hoolekandeesutuste juhtimise parandamisele Kesk- ja Ida-Euroopas. Juhtimise parandamine avaldas positiivset mõju igapäevasele tööle. Projektitulemusi on võimalik rakendada teistes sektorites heaolu ja hoolekande valdkonnas (nt vanurite hoolekandesse, puuetega inimeste hoolekandesse, psühhiaatrilisse hoolekandesse), sest neil sektoritel on sarnased vajadused.

III Projekt "Laste meediateadlikkuse kujundamine"

Projekti üldeesmärgiks lastele võimaluse pakkumine osalemiseks suvises meediahariduse programmis Remniku õppe- ja puhkekeskuses ning programmis pakutavate tegevuste (lühiseminar „*Kuidas tarbida meediat, meedia "lõksud"*“, filmide-animatsioonide ideekonkurss, filmiõhtud, raadiosaate tegemise töötoad, infolehe koostamise konkurss, näitus „Kuidas reklaamida meediahariduse programmi sõpradele“, kohtumine ajakirjanikega) kaudu laste teadlikkuse tõstmine meediatarbijana. Projekt viidi läbi ajavahemikus 25.juuni kuni 28. august 2008.a.

Programmides (28.-29.07.; 05.-06.08.; 20.-22.08.) olid sisulised tegevused kavandati selliselt, et lapsed (eesti ja vene keel kõnelevad) olid kaasatud ja osalesid meediatarbijatena. Lastele selgitati kuidas teha teadlikke valikuid meediatarbijana, teadvustati ja aidati mõista uue meedia turundusvõtteid. Samuti tutvustati lastele tele ja raadiotöö, ajakirjanduse, filminduse telgipoolt, ehk seda, kuidas „meedia sisu luuakse“. Kokku võttis osa tegevustest 267 põhikooli last.

Tagasiside saamiseks pöörduiti laste kui ka laste juhendajate poole. Laste pool antud kirjalik tagasiside oli äärmiselt positiivne. Tagasisidel lapselt oli koostatud ankeedi vormis ning koosnes peamiselt hinnangulisest osast üritustele ja ettepanekulisest osast. Kasvatajate poolne tagasiside oli vestluste vormis. Oli ka kasvatajaid, kes ei pidanud nimetatud teemat eriti vajalikuks ning distantseerusid.

Koostööpartneriteks olid Remniku õppe- ja puhkekeskus, MTÜ Kinobuss, ERR, Haridus-ja Teadusministeerium.

IV Projekt "Seikluskonverents"

Konverents „Kasvamine läbi seikluse“ toimus 25. aprill 2008.a., mille eesmärgiks oli anda ülevaade seikluskasvatuse teooria ja praktika kooskõlast ning seiklustest saadud kogemuste esile toomisest tegevuse praktilise analüüsi ja tagasiside kaudu laste- ja noortega töös. Konverentsi rõhuasetus on seikluskasvatuse praktilisi meetodeid (probleemilahenduslikud rollimängud) tutvustavatel rühmatöödel.

Konverentsi sihtgrupiks (61 osalejat) olid lastega ja noortega töötavad spetsialistid ning juhendajad, kes soovivad kasutada seikluskasvatuse meetodikat oma töös ja kes näevad seikluskasvatuses tugevat potentsiaali (laste)noorte ja täiskasvanute arengut toetavas tegevuses.

Ettekannetega esinesid Joe Noormets (TLÜ rekreatsioonikorralduse lektor), Michael Rehm (elamuspedagoog Saksamaalt), Aili Maar (psühholoog/ nõustaja), Reeda Tuula (TLÜ rekreatsioonikorralduse lektor), Katrin Soidra-Zujev (Lastekaitse Liit projektijuht)

Töötoad olid grupisiseste probleemilahenduste harjutuseks, mis aitavad arendada eelkõige suhtlemis-, eneseväljendamis- ja kuulamisoskust ning keskendub informatsiooni selekteerimise, tõlgendamise ja protsessikäigu analüüsile ja saadud kogemuste ülekandmisele igapäeva ellu. (zoomimine, tanagramm. Kõrretorn, puuduvad tükid, vundamendi ladumine).

Koostööpartneriteks olid Tallinna Ülikool, Terviseteaduste ja Spordi Instituut.

V Projekt „Avastan iseennast,,

Projekti üldeesmärk oli tugevdada asenduskodude laste ja institutsiooniperede sidusus ühistegevuste kaudu. Pakutavate tegevuste kaudu Remniku õppe- ja puhkekeskuses parendada asenduskodu perede koostööoskusi, tugevdada kasvatajate ning laste omavahelisi suhteid ning viia eesmärged ellu läbi koolituste, rühmatöö ja ühisürituste.

6 päevane programm toimus Remniku õppe- ja puhkekeskuses ajavahemikus 19.- 24. august 2008.a.

Programmis osales kokku 60 laste asenduskodudest.

Projekti teostajaks oli MTÜ Rõõmuvabrik. Koostööpartneriteks Lastekaitse Liidule olid lisalmsi Ametikõrgkool Soomest, Sotsiaalministeerium, Tallinna Ülikool, laste asenduskodud ja - varjupaigad Eestist.

VI Projekt "Remniku puhastusseade"

Projekt ettevalmistamiseks ja toetuste taotlemisega alustati juba 1999.a. ning samal aastal esitas Lastekaitse Liit Ida-Virumaa Keskkonnateenistuse soovitusel projekt kogu Remniku piirkonna puhkebaase ühendava kanalisatsiooniprobleemide lahendamiseks. Lastekaitse Liit pidi aga Remniku õppe- ja puhkekeskuse olukorra lahendamise võtma endale Alajõe omavalitsusele pandud kohustused, sest Remniku õppe- ja puhkekeskuse huvidest lähtuvalt pidi astuma omavalitsuse eest otsustavaid samme. Projekti esitamise järgselt omavalitsus ega ka maakondliku tasandi keskkonnateenistus huvi finantseerimise ning tahte osas ei näidanud. 2002.a. esitame juba vähendatud ja ainult Lastekaitse Liidu Remniku õppe- ja puhkekeskuse rahuldava projekti puhastusseadmete renoveerimiseks. Projekt ei leidnud taas rahastamist. Projekti otsustati rahastada SA Keskkonnainvesteeringute Keskus poolt 2006.a.-l

Remniku õppe- ja puhkekeskuse heitvete puhastussüsteemi eksploatatsioon oli äärmiselt ebaefektiivsust. Kevadise sula korral on igal aastal korduvalt purunenud survetorustik, bioloogilistele tiikidele, mis ei asu enam Remniku õppe- ja puhkekeskuse valduses olevatel maadel on kasvanud puud ja võsa, tehnoloogilised juurdesõiduteed on läbipääsmatud. Betoonelementidest tehtud pumbajaam ei olnud hermeetiline. Pinnavesi sattus kollektoritesse ja pumbajaama, mis suurendas tunduvalt eksploatatsioonikulusid. Olemasolev heitvete puhastussüsteem oli ehitatud 1974.aastal, kapitaalremont tehti 1985.aastal. Projekti käigus (teostus 14 kuud, 30.05.2006 - 30.05.2008) töötati välja puhastussüsteemide renoveerimiseks tänapäevased tehnilised lahendused kaasaegset tehnoloogiat ja seadmeid kasutades. Tööd teostati kahes osa:

- renoveeriti kanalisatsioonitorustik sööklast kuni kaevuni, sealhulgas rasvapüüdur;
- paigaldati bioloogiline puhastusseade Bioclere 150 BK koos tõstepumbajaamaga.
- piirati territoorium võrkaia ja kahepoolsete väravatega.

Võttes arvesse rajatud puhastusseadmete võimsuse reserve, võib täiendavalt ühendada sellega Remniku õppe- ja puhkekeskusega piirnevate individuaalmajade ja olemasolevate (perspektiivsete) suvilate kanalisatsiooniliinid. Sellisel juhul töötaksid puhastusseadmed aasta ringselt.

Puhastusseadme avamisega seotud üritus toimus Remniku õppe- ja puhkekeskus 3. juuli 2008.a. Remniku õppe- ja puhkekeskuse tänutahvilil on tänukiri KIK toetusele. Sündust märkides avaldati intervju Lastekaitse Liidu juhatajaga ajalehele „Põhjanaan“ .

Koostööpartner Keskkonnainvesteeringute Keskus. Projekteerimis- ja ehitustööd teostas Coniery OÜ. Omanikujärelevalvet teostas Renimel OÜ.

VII Projekt "Remniku võrkpalliväljakud ja tuletõrje signalisatsioon"

Projekti otsene eesmärk oli tõsta turvalisuse taset Remniku õppe- ja puhkekeskus ja tagada teenuste kvaliteedi olulist paranemist loodud tingimuste kaud. Projekt teostati ajavahemikus 01.05. -31.07.2008.a., mille tulemusena:

- paigaldati automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem nelja majutushoonesse ning administratiivhoonesse, et tagada kiire reageerimisvõime hädaolukordades ning suurendada operatiivsust tulekahjuohtude ennetamisel ja tegutsemist tulekahju korral, täites Siseministri 07.06.2002.a. määrus nr 80 „Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemidele” kehtestatud nõudesi ja Ida- Eesti Päästeteenistuse ettekirjutusi Lastekaitse Liidule Remniku õppe- ja puhkekeskusele turvalisusenõuet osas.
- rajati ohutusnõuetele vastavad 3 võrkpalliväljakut koos varustusega Rannavõrkpalliplatsid on ehitatud kaasaegseid nõudeid arvestades ja vahendeid kasutades. Ühtlase katte ja sobiva liivafraktuuriga väljak on turvaline erinevateks sportimängudeks, sest ennetatud on võimalikud vigastused ja traumad, mis valdavalt olid tingitud ebatasasest maapinnast.

Saavutatu loob eelduse aktiveerida ja suurendada laste- ja noortega tööd Remniku õppe- ja puhkekeskuses kohalikul, Ida-Virumaal ja vabariigi tasandil (Puuetega Inimeste Koda, Vaimupuudega Laste Vanemate Ühing, Eesti Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liit, Jõhvi Noortekeskus, Kohtla- Järve Noortekeskus, Narva Avatud Noortekeskus, Narva Noortekeskus jt.).

Rahastaja projektile oli Ettevõtluse Arenduse Sihtasutus ja koostööpartner Alajõe vald.

LASTEKAITSE LIIDU LASTELAAGRITE OÜ

Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ põhitegevusaladeks on lastelaagrite korraldamine, toitlustus- ja majutustegevus ning seminariteenuste osutamine. Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ omanik on Lastekaitse Liit. Lastekaitse Liidul on osaühingus 100 %-line osalus. Osaühing on registreeritud 01.09.2004. Osaühingu koosseisu kuuluvad kaks tegevusloaga laagrit- 250 majutuskohaga Remniku puhkekeskus Ida-Virumaal Alajõe vallas ning 60 majutuskohaga Pivarootsi õppe- ja puhkekeskus Läänemaal Hanila vallas.

Noorte tervistav ja arendav puhkus on riiklik noorsootöö valdkond, mille eesmärgiks on tagada võimalikult paljudele noortele võimalus ja toetus organiseeritud arendavaks ja sisukaks puhkuseks koos toiduga. Osaühing osutas nimetatud teenuseid Eesti Noorsootöö Keskuselt Hasartmängumaksu Nõukogu otsuse alusel saadud sihtotstarbelise toetuse osas turuhinnast madalama hinnaga. See võimaldas osta teenust ka vähemkindlustatud lastega peredel. Samuti said lastekodud ning kohalikud omavalitsused osta teenust soodsatel tingimustel laste-kodudes elavate laste suvepuhkuse korraldamiseks.

Osaühingu majandustegevus on hooajaline. Majutus- ja toitlustusteenust osutati Remniku puhkekeskuses juunist augustini (eelmisel majandusaastal maist septembrini), Pivarootsi õppe- ja puhkekeskuses aprillist novembrini (eelmisel majandusaastal aprillist detsembrini). Majandusaasta müügitulu oli 1 833 821 krooni (eel misel majandusaastal 1 552 644 krooni), sihtotstarbeline toetus laagriteenuse osutamiseks oli 817 099 krooni (eelmisel majandusaastal 940 964 krooni) ning muud äritulud 846 krooni (eelmisel majandusaastal 671 krooni), kokku äritegevuse tulud 2 651 766 krooni (eelmisel majandusaastal 2 494 279 krooni). Remniku puhkekeskuse tulu moodustas 1 370 107 krooni, so 51,7% kogu ühingu tulust (eelmisel majandusaastal 1 479 532 krooni, so so 59,3%) ning Pivarootsi tulust (eelmisel majandusaastal 1 014 747 krooni, so 40,7%). õppe- ja puhkekeskuse tulu moodustas 1 281 659 krooni, so 48,3% kogu ühingu tulust (eelmisel majandusaastal 1 014 747 krooni, so 40,7%).

Majandusaasta äritegevuse kulud olid kokku 2 455 043 krooni (eelmisel majandusaastal 3 037 303 krooni), sellest Remniku puhkekeskuse kulud 1 345 873, so 54,8% kuludest (eelmisel majandusaastal 2 055 753 krooni, so 67,7%) ning Pivarootsi õppe- ja puhkekeskuse kulud 1 109 170 krooni, so 45,2% kuludest (eelmisel majandusaastal 981 550 krooni, so 33,2%). Remniku puhkekeskuse puhaskasum oli 17 440 krooni (eelmisel aastal puhaskahjum 578 897 krooni) ning Pivarootsi õppe- ja puhkekeskuse puhaskasum oli 172 052 krooni (eelmisel aastal puhaskasum 32 867 krooni). Kogu ühingu majandusaasta puhaskasum oli 189 492 krooni (eelmisel majandusaastal oli puhaskahjum 546 030 krooni).

LASTEKAITSE LIIT JA LASTEKAITSE LIIDU LASTELAAGRITE OÜ RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

Juhatuse kinnitus raamatupidamise aastaaruandele

Mittetulundusühingu juhatus kinnitab lehekülgedel 33 kuni 48 esitatud Lastekaitse Liidu ja Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ (edaspidi ka "Grupp") 2008.a raamatupidamise aastaaruande koostamise õigsust ja täielikkust. Juhatus kinnitab oma parimas teadmises, et:

1. raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga;
2. raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt Grupi finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid;
3. Gruppi kuuluvad Lastekaitse Liit ja Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ on jätkuvalt tegutsevad.

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised vara ja kohustuste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmsid bilansi kuupäeva ja aruande koostamispäeva vahemikul.

Vara ja kohustusi on hinnatud kaalutletud ja konservatiivsetel alustel. Raamatupidamise aastaaruande koostamine nõuab hinnangute andmist. Need hinnangud põhinevad aktuaalsel informatsioonil Grupi seisundist ning kavatsustest ja riskidest raamatupidamise aastaaruande koostamispäeva seisuga.

20. aprill 2009.a.

KONSOLIDEERITUD BILANSS

(kroonides)

VARAD

	Lisa nr	31.12.2008	31.12.2007
KÄIBEVARA			
Raha		3 294 701	3 579 752
Nõuded ostjate vastu		44 293	18 600
Muud lühiajalised nõuded		197 875	63 510
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	2	16 110	89 400
Ettemaksed teenuste eest		8 603	14 242
Valmistoodang		962 588	738 097
Käibevara kokku		4 524 170	4 503 601
PÕHIVARA			
Materiaalne põhivara	3		
Maa (soetusmaksumuses)		191 695	191 695
Ehitised (jääkmaksumuses)		6 738 060	4 368 123
Masinad ja seadmed (jääkmaksumuses)		601 882	217 322
Muu materiaalne põhivara (jääkmaksusmuses)		147 009	174 156
Lõpetamata ehitised		0	613 558
Ettemaksed		0	536 000
Põhivara kokku		7 678 646	6 100 854
VARAD KOKKU		12 202 816	10 604 455

KOHUSTUSED JA NETOVARA**KOHUSTUSED****Lühiajalised kohustused**

Pikaajalise kapitalirendi tagasimaksed järgmisel perioodil	4;5	37 920	18 424
Võlad tarnijatele		283 071	467 236
Väljamaksmata toetused		0	81 806
Maksuvõlad	2	262 516	123 980
Võlad töövõtjatele		171 572	186 651
Muud võlad		15 433	3 550
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest		0	453 976
Põhivara sihtfinantseerimiseks saadud ettemaks		0	536 000
Lühiajalised kohustused kokku		770 512	1 871 623
Pikaajalised kohustused			
Kapitalirendi kohustused	4;5	238 752	50 425
Tulevaste perioodide tulu põhivara sihtfin-st		5 378 466	3 453 366
Pikaajalised kohustused kokku		5 617 218	3 503 791
KOHUSTUSED KOKKU		6 387 730	5 375 414

NETOVARA

Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem		5 229 041	5 919 272
Aruandeaasta tulem		586 045	-690 231
NETOVARA KOKKU		5 815 086	5 229 041
KOHUSTUSED JA NETOVARA KOKKU		12 202 816	10 604 455

KONSOLIDEERITUD TULUDE JA KULUDE ARUANNE

(kroonides)

PÕHITEGEVUSE TULUD	Lisa nr	2008	2007
Sihtotstarbelised annetused ja toetused	7	9 029 702	8 485 465
Tulu põhivara sihtfinantseerimisest	3	538 346	474 174
Liikmemaksud		11 425	11 825
Tulu ettevõtlusest	8	2 586 123	1 944 284
Muud tulud		33 590	43 821
Põhitegevuse tulud kokku		12 199 186	10 959 569
PÕHITEGEVUSE KULUD			
Valmistoodangu varude jääkide muutus		224 491	42 111
Sihtotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud		-3 727 085	-3 505 340
Mitmesugused tegevuskulud		-1 914 665	-2 086 578
Ettevõtluses kasutatud kaubad, materjal ja teenused		-1 058 725	-1 520 413
Tööjõu kulud		-4 410 837	-3 894 176
palgakulu		-3 311 692	-2 921 586
sotsiaalmaksud		-1 099 145	-972 590
Põhivara kulum	3	-875 449	-813 281
Põhitegevuse kulud kokku		-11 762 270	-11 777 677
PÕHITEGEVUSE TULEM		436 916	-818 108
Finantstulud ja -kulud			
Intressitulud		160 381	130 883
Intressikulud		-11 252	-3 006
Kokku finantstulud ja -kulud		149 129	127 877
ARUANDEAASTA TULEM		586 045	-690 231

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE (otsemeetod)

(kroonides)

Rahavood põhitegevusest	Lisa nr	2008	2007
Liikmemaksud		11 425	11 825
Annetused		184 158	26 500
Sihtotstarbelised toetused		9 254 111	9 378 974
Laekumised ettevõtlusest		2 562 124	1 945 636
Laekunud intressid		160 381	130 883
Muude tulude laekumine		32 629	29 820
Kahjuhüvitise laekumine		0	13 330
Kulud projektidele		-5 844 076	-5 780 175
Makstud laagrite kulud		-2 248 691	-2 994 715
Makstud keskuse kulud		-2 536 137	-1 669 778
Makstud toetused		-462 230	-767 873
Makstud koolituskeskuse kulud		-342 483	0
Makstud piirkonna keskuste kulud		-244 440	-162 049
Makstud intressid		-11 252	-3 006
Rahavood põhitegevusest kokku		515 519	159 372
Rahavood investeerimistegevusest			
Põhivara soetamine	3	-772 027	-151 419
Rahavood investeerimistegevusest kokku		-772 027	-151 419
Rahavood finantseerimistegevusest			
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksud	5	-28 543	-17 549
Rahavood finantseerimistegevusest kokku		-28 543	-17 549
Rahavood kokku		-285 051	-9 596
Raha perioodi alguses		3 579 752	3 589 348
Raha muutus		-285 051	-9 596
Raha perioodi lõpus		3 294 701	3 579 752

KONSOLIDEERITUD NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE

(kroonides)

	Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	Netovara kokku
Saldo		
31.12.2006	5 919 272	5 919 272
Aruandeperioodi tulem	-690 231	-690 231
Saldo		
31.12.2007	5 229 041	5 229 041
Aruandeperioodi tulem	586 045	586 045
Saldo		
31.12.2008	5 815 086	5 815 086

Konsolideeritud finantsaruannete lisad

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne 2008. aasta kohta on koostatud kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga. Eesti hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestus- ja aruandluse põhimõtetele, mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seaduses ning mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid. Aastaaruande koostamisel on kasutatud jätkuvalt varem kasutatud arvestuspõhimõtteid. Aruandes esitatud aruandeaasta andmed on olulises osas võrreldavad 2007. a. majandusaasta andmetega. Aastaaruanne on koostatud Eesti kroonides.

Konsolideerimise põhimõtted

Grupis konsolideeritakse tütarettevõtja, mille üle Lastekaitse Liidul on kontroll. Tütarettevõtjat loetakse Lastekaitse Liidu kontrolli all olevaks, kui viimane omab 50%-100% hääleõiguslikest osadest. Konsolideeritud finantsaruanded sisaldavad tütarettevõtja finantsandmeid. Konsolideeritud aruannetes on kajastatud ainult need majandustehingud, mis leidsid aset väljaspool Gruppi olevate partneritega. Aruanded on konsolideeritud rida realt, Gruppi kuuluvate ühingute vahelised tehingud ja saldod on elimineeritud.

Nõuded ostjate vastu

Ostjate laekumata nõudesummad hinnatakse individuaalselt lähtuvalt tõenäoliselt laekuvatest summadest.

Summad, mille laekumine on ebatõenäoline, on kantud aruandeperioodi kuludesse.

Muud nõuded

Kõiki muid nõudeid kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses, mis on üldjuhul võrdsne nende nominaalväärtusega.

Varud

Varude arvestamisel kasutatakse FIFO meetodit. Varud hinnatakse lähtuvalt sellest, mis on madalam, kas nende soetusmaksumus või neto realiseerimismaksumus.

Materiaalne põhivara

Grupis loetakse materiaalseks põhivaraks materiaalselt vara kasuliku elueaga üle ühe aasta ja maksusega alates 5 000 kroonist. Materiaalne põhivara võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast, mittetagastatavatest maksudest ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Kulutused, mis taastavad objekti algset seisundit (remont, hooldus) on kajastatud perioodikuludes. Bilansis kajastatakse materiaalselt põhivara selle jääkmaksumuses, st soetusmaksumusest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Materiaalse põhivara amortiseerimisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsiooninorm määratakse igale põhivara objektile eraldi vastavalt selle kasulikule elueale.

Amortisatsioonimäärade vahemikud aastas on põhivara gruppidele järgmised:

Hooned ja rajatised	6-15%
Masinad ja seadmed	20-30%
Muu materiaalne põhivara	30%

Maad ei amortiseerita.

Laenukohustused

Kõik lühi- ja pikaajalised võlakohustused võetakse arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldab kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil. Lühiajaliste võlakohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, seetõttu kajastatakse lühiajalised võlakohustused bilansis maksmisele kuuluvas summas. Pikaajaliste võlakohustuste korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamine toimub nominaalse intressimäär meetodil.

Kapitalirent

Renditehingut käsitatakse kapitalirendina, kui kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Kapitalirendi tingimuste kohaselt renditud põhivara kajastatakse rendi jõustumise hetkel bilansis põhivara ja kohustusena vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, olenevalt sellest, kumb on madalam. Rendileandjale makstavad renditasud jagunevad põhiosa tagasimakseteks ja finantskuluks. Finantskulu jaotub kogu rendiperioodile. Kapitalirendi tingimuste kohaselt renditavat põhivara amortiseeritakse samade põhimõtete alusel nagu muud sama tüüpi soetatud vara.

Kasutusrendid

Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Sihtfinantseerimine

Tegevuskulude ja varade sihtfinantseerimise kajastamisel kasutatakse brutomeetodit. Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel järgitakse tulude ja kulude vastavuse printsiipi. Varade sihtfinantseerimisel võetakse soetatud vara bilansis arvele tema soetusmaksumuses. Varade soetamise toetuseks saadud sihtfinantseerimise summa kajastatakse bilansis kohustusena kui tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest. Soetatud vara amortiseeritakse kulusse ja sihtfinantseerimise kohustus tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Ettevõtlusest saadud tulude arvestus

Tulu kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses. Tulu kaupade ja teenuste müügist kajastatakse siis, kui olulised omandiga seonduvad riskid ja hüved on ostjale üle läinud ning tulu tehingust ja tehinguga seotud kulutusi on võimalik usaldusväärselt määrata.

Rahavoogude aruanne

Rahavoogude aruanne on koostatud otsemeetodil. Põhi-, investeerimis- ja finantseerimistegevusest tulevavad rahavood on kajastatud otsemeetodil ning aruandeperioodi brutolaekumiste ja –väljamaksetena. Rahana on aruandes kajastatud kassas olevat sularaha ning arvelduskontode jääke.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised vara ja kohustuste hindamist mõjutanud asjaolud, mis ilmnesis bilansikuupäeva ja aruande koostamise päeva vahelisel perioodil, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega.

Lisa 2

Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

Maksuliik	31.12.2008		31.12.2007	
	Ettemaksed	Maksuvõlad	Ettemaksed	Maksuvõlad
Käibemaks	16 110	0	89 400	0
Üksikisiku tulumaks	0	91 449	0	46 681
Sotsiaalmaks	0	158 487	0	74 700
Töötuskindlustusmaksed	0	4 224	0	148
Kogumispensionimaksed	0	8 356	0	2 451
Kokku	16 110	262 516	89 400	123 980

Materiaalne põhivara

	Maa	Ehitised	Masina- ja seadmed	Inventar, sisseseade, tööriistad jm	Lõpetamata ehitised	Ette- maksed	Kokku
Soetusmaksumus 31.12.2006	186 043	8 671 221	980 075	1 440 634	0	0	11 277 973
Akumuleeritud kulum 31.12.2006	0	-3 793 125	-766 794	-1 191 295	0	0	-5 751 214
Jääkmaksumus 31.12.2006	186 043	4 878 096	213 281	249 339	0	0	5 526 759
Soetused 2007	5 652	0	131 420	100 745	613 558	536 000	1 387 375
Mahakandmine	0	0	-46 000	-18 586	0	0	-64 586
Arvestatud kulum Mahakantud põhivara kulum	0	-509 974	-127 379	-175 928	0	0	-813 281
Soetusmaksumus 31.12.2007	191 695	8 671 221	1 065 495	1 522 793	613 558	536 000	12 600 762
Akumuleeritud kulum 31.12.2007	0	-4 303 098	-848 173	-1 348 637	0	0	-6 499 908
Jääkmaksumus 31.12.2007	191 695	4 368 123	217 322	174 156	613 558	536 000	6 100 854
Soetused 2008	0	3 024 986	566 780	84 779	0	0	3 676 545
Mahakandmine	0	-34 012	-108 386	-167 883	0	0	-310 281
Arvestatud kulum Mahakantud põhivara kulum	0	-626 780	-64 438	-110 485	0	0	-801 703
Soetusmaksumus 31.12.2008	191 695	11 662 195	1 523 889	1 439 689	0	0	14 817 468
Akumuleeritud kulum 31.12.2008	0	-4 924 135	-922 007	-1 292 680	0	0	-7 138 822
Jääkmaksumus 31.12.2008	191 695	6 738 060	601 882	147 009	0	0	7 678 646

Majandusaastal arvestatud kulumi summa on 875 449 krooni. Eelmisel majandusaastal arvestatud kulumi summa oli 813 281 krooni. Majandusaastal on maha kantud osaliselt amortiseerunud põhivarad soetusmaksumuses 310 281 krooni jääkväärtusega 73 746 krooni. Eelmisel majandusaastal on maha kantud täielikult amortiseerunud põhivarad soetusmaksumuses 64 586 krooni.

Põhivarade sihtfinantseerimine

	2008	%	2007	%
Keskkonna Investeeringute Keskus	1 971 779	80,04	613 558	100,00
Ettevõtluse Arendamise SA	460 632	18,70	0	0
Hasartmängumaksu Nõukogu -Sotsiaalministeerium	31 035	1,26	0	0
Kokku	2 463 446	100,00	613 558	100,00

Lisa 4

Laenukohustused

	31.12.2008	31.12.2007
Lühiajalised kohustused		
Pikaajaliste kapitalirendikohustuste tagasimaksed järgmisel perioodil	37 920	18 424
Pikaajalised kohustused		
Kapitalirent	238 752	50 425
Kokku	276 672	68 849

Lisa 5

Kapitalirent

	31.12.2008	31.12.2007 *
Pikaajalise kohustuse tagasimaksed järgmisel perioodil	37 920	18 424
Pikaajaline kohustus	238 752	50 425
Soetusmaksumus	297 700	86 398
Bilansiline jääkmaksumus 31.12.2008	262 968	76 318
Majandusaastal tasutud rendimaksed	21 028	17 549
Majandusaastal tasutud intressid	9 136	3 006
Renditud vara	Sõiduauto	
Rendileandja	Nordea Finance Estonia AS	
Rendiperiood	60 kuud	
Intressimäär	6,4%	

* 31.12.2007.a kapitalirendi kohustuse aluseks olev rendileping on aruandeperioodil lõpetatud.

Lisa 6

Kasutusrent

Alates 2003. aasta aprillikuust üürib Lastekaitse Liit Tallinna Keslinna Valituselt kasutusrendi tingimustel Infokeskus "Märka Last" ruume Tallinnas aadressil Hariduse tn 2/ Tõnismägi tn 3. Leping on sõlmitud tähtajatult. Aruandeaasta üürimaksete kogusumma oli 64 717 krooni. Eelmise majandusaasta üürimaksete kogusumma oli 59 826 krooni.

Alates 2007. aasta märtsikuust üürib Lastekaitse Liit Meke Sillamäe AS-lt kasutusrendi tingimustel keskuse "Märka Last" ruume Sillamäel aadressil Viru pst 39 a. Lepingu lõpptähtaeg on 31.12.2017. Aruandeaasta üürimaksete kogusumma oli 21 348 krooni. Eelmise majandusaasta üürimaksete kogusumma oli 16 480 krooni.

Alates 2007. aasta märtsikuust üürib Lastekaitse Liit Rakvere Linnavalituselt kasutusrendi tingimustel Lääne-Virumaa piirkonna keskuse ruume Rakveres aadressil Laada 14. Lepingu lõpptähtaeg on 31.10.2010. Ruumide kasutamise eest Lastekaitse liit tasu ei maksa. Rentnik kohustub tasuma ruumide kasutamisega seotud kõrvalkulud.

Alates 2008. aasta oktoobrikuust üürib Lastekaitse Liit Varme Invest OÜ-lt kasutusrendi tingimustel koolituskeskuse ruume Tallinnas aadressil Endla 4. Lepingu lõpptähtaeg on 31.12.2012. Aruandeaasta üürimaksete kogusumma oli 25 920 krooni.

Sihtotstarbelised annetused ja toetused

Allikas, otstarve	2008	%	2007	%
Hasartmängumaks				
- sotsiaalministeerium (valdkonnad 2008: Lapse õiguste tagamise edendamine, Peretöö, Organisatsioon ja organisatsiooni arendus) (valdkonnad 2007: Lapse huvide eest seismine, Peretöö, Organisatsiooni arendus, Muu)	3 034 527	33,61	3 113 050	36,69
- haridus- ja teadusministeerium (valdkonnad 2008: Lapse õiguste tagamise edendamine, Peretöö, Organisatsioon ja organisatsiooni arendus, Ei vägivallale, Loeme koos) (valdkonnad 2007: Lapse huvide eest seismine, Peretöö, Ei vägivallale, Organisatsiooni arendus, Muu)	2 857 147	31,64	2 991 493	35,25
Haridus- ja Teadusministeerium (2008, 2007: Laagriteenus- voodipäeva dotatsioon)	817 099	9,05	940 964	11,09
Save the Children Sweden (valdkonnad 2008: Ei vägivallale, Lapse õiguste tagamise edendamine) (valdkond 2007: Lapse huvide eest seismine)	719 938	7,97	682 056	8,04
Sotsiaalministeerium (2008: Pere tugiisiku koolitusprogramm) (2007: Kampania Kasvame koos)	266 676	2,95	74 850	0,88
Annetused (2008: Kunstialbum "Laps loob maailma", stipendiumiteks) (2007: Heategevuskontsert "Märka Last")	184 158	2,04	26 500	0,31
Avatud Eesti Fond (2008: Tegevustoetus) (2007: Emaduse ja isaduse kuvandid, Tegevustoetus)	174 010	1,93	88 850	1,05
Tallinna Linnakantselei (2008: Võitlus koolikiusamisega Tallinna koolides)	162 363	1,80	0	0,00
Põhjamaade Ministrite Nõukogu (2008: Põhjala Foorum)	157 500	1,74	0	0,00
Sillamäe Linnavalitsus (2008: Keskus "Märka Last" Sillamäel, Perekeskne aitamistöö) (2007: Keskus "Märka Last" Sillamäel)	132 552	1,47	84 083	0,99
FICE Grant Leonarde (2008, 2007: Laste hoolekandega tegelevate asutuste juhtide koolitus ja teadmiste vahetus Kesk- ja Ida-Euroopas)	122 157	1,35	184 354	2,17
Euroopa Komisjon (2008: Plakatikonkurss, transport) (2007: Plakatikonkurss, koolitus)	114 246	1,27	88 455	1,04
Justiitsministeerium (2008, 2007: Võitlus koolikiusamisega)	69 570	0,77	45 430	0,54
Haridus- ja Teadusministeerium (2008: Laste meediateadlikkuse kujundamine, Seikluskonverents)	66 360	0,73	0	0,00
Muud erasektori toetused (2008: Lastekodude programm, laagriinventari soetamiseks)	56 243	0,62	0	0,00

Allikas, otstarve	2008	%	2007	%
Kultuuriministeerium (2008: Loeme koos)	40 000	0,44	0	0,00
Eesti Kultuurkapital (2008: Kunstialbum "Laps loob maailma")	30 000	0,33	0	0,00
Rootsi Suursaatkond (2008: Põhjala Foorum)	10 000	0,11	0	0,00
European Anti Poverty Network (2008, 2007: konverents)	5 509	0,06	8 161	0,10
Red Barnet (2008 projekt: Separated Children)	4 374	0,05	0	0,00
Taani Saatkond (2008: Põhjala Foorum)	3 830	0,04	0	0,00
Soome Lastekaitse Keskliit (2008: transport)	1 443	0,03	0	0,00
Välisministeerium (2007: projekt Marimaa lapsed)	0	0,00	73 440	0,87
Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiu Amet (2007: Professionaalse pere tugiisiku koolitus)	0	0,00	53 000	0,62
Tartu Linnavalitsus (2007: heategevuskontsert "Märka Last")	0	0,00	14 160	0,17
Saare Maavalitsus (2007: seminar Antisotsiaalne- ja kiusamiskäitumine koolis)	0	0,00	6 600	0,08
Landesarbeitgemeinschaft Kinder- und Jugendschutz Thüringen e.V. (2007: meediakonverents)	0	0,00	5 019	0,06
Pärnu Linnavalitsus (2007: seminar Kiusamiskäitumise ennetamine)	0	0,00	5 000	0,06
Kokku	9 029 702	100,00	8 485 465	100,00
Ühingute projektide finantseerimine				
	2008	%	2007	%
Hasartmängumaksust				
- Sotsiaalministeerium	278 330	60,21	626 239	86,75
- Haridus- ja Teadusministeerium	183 900	39,79	95 691	13,25
Kokku	462 230	100,00	721 930	100,00

Tulu ettevõtlusest

Lisa 8

Tegevusalade lõikes	2008	%	2007	%
Remniku puhkekeskus				
majutusteenus	361 093	13,96	347 119	17,85
toitlustamine	363 843	14,07	409 260	21,05
Pivarootsi õppe- ja puhkekeskus				
majutusteenus	693 336	26,81	521 714	26,83
toitlustamine	308 959	11,95	262 896	13,52
Koolitusseminaride ja konverentside osavõttasud	650 378	25,15	200 021	10,29
Kirjanduse müügitulu	184 609	7,14	167 218	8,60
Muu müügitulu- T-särgid, meened videokassetid jm	23 905	0,92	25 056	1,29
Renditulu	0	0,00	11 000	0,57
Kokku	2 586 123	100,00	1 944 284	100,00

Tulu ettevõtlusest on saadud Eesti Vabariigis.

Lisainformatsioon Lastekaitse Liidu kohta

Lisa 9

BILANSS (konsolideerimata)

(kroonides)

VARAD**KÄIBEVARA**

	31.12.2008	31.12.2007
Raha	2 951 074	3 445 495
Nõuded ostjate vastu	44 293	15 540
Muud lühiajalised nõuded	264 522	128 189
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	0	88 989
Ettemaksed teenuste eest	8 603	13 354
Valmistoodang	962 588	738 097
Käibevara kokku	4 231 080	4 429 664

PÕHIVARA

Pikaajalised finantsinvesteeringud		
Tütarettevõtja osa	900 595	900 595
Pikaajalised nõuded	68 674	135 321
	Kokku	969 269
Materiaalne põhivara		
Maa (soetusmaksumuses)	191 695	191 695
Ehitised		
(jääkmaksumuses)	6 707 266	4 322 548
Masinad ja seadmed (jääkmaksumuses)	557 854	32 241
Muu materiaalne põhivara (jääkmaksumuses)	106 915	126 898
Lõpetamata ehitised	0	613 558
Ettemaksed	0	536 000
	Kokku	7 563 730
Põhivara kokku	8 532 999	6 858 856
VARAD KOKKU	12 764 079	11 288 520

KOHUSTUSED JA NETOVARA**KOHUSTUSED****Lühiajalised kohustused**

Pikaajalise kapitalirendi tagasimaksed järgmisel perioodil	37 920	0
Võlad tarnijatele	271 300	455 362
Väljamaksmata toetused	0	81 806
Maksuvõlad	251 409	114 682
Võlad töövõtjatele	163 936	178 735
Muud võlad	14 700	3 550
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest	0	453 976
Põhivara sihtfinantseerimiseks saadud ettemaks	0	536 000
Lühiajalised kohustused kokku	739 265	1 824 111

Pikaajalised kohustused

Kapitalirendi kohustus	238 752	0
Tulevaste perioodide tulu põhivara sihtfinantseerimisest	5 378 466	3 453 366

Pikaajalised kohustused kokku	5 617 218	3 453 366
KOHUSTUSED KOKKU	6 356 483	5 277 477
NETOVARA		
Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem	6 011 043	6 155 244
Aruandeaasta tulem	396 553	-144 201
NETOVARA KOKKU	6 407 596	6 011 043
KOHUSTUSED JA NETOVARA KOKKU	12 764 079	11 288 520

TULUDE JA KULUDE ARUANNE (konsolideerimata)

Lisa 10

(kroonides)

PÕHITEGEVUSE TULUD	2008	2007
Sihotstarbelised annetused ja toetused	8 212 603	7 544 501
Tulu põhivara sihtfinantseerimisest	538 346	474 174
Liikmemaksud	11 425	11 825
Tulu ettevõtlusest	958 892	403 295
Muud tulud	32 744	43 150
Põhitegevuse tulud kokku	9 754 010	8 476 945
PÕHITEGEVUSE KULUD		
Valmistoodangu varude jääkide muutus	224 491	42 111
Sihotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-3 727 085	-3 505 340
Mitmesugused tegevuskulud	-1 865 392	-1 971 633
Tööjõukulud	-3 383 363	-2 676 018
palgakulu	-2 540 849	-2 007 512
sotsiaalmaksud	-842 514	-668 506
Põhivara kulum	-762 468	-641 149
Põhitegevuse kulud kokku	-9 513 817	-8 752 029
PÕHITEGEVUSE TULEM	240 193	-275 084
Finantstulud ja -kulud		
Intressitulud	165 496	130 883
Intressikulud	-9 136	0
Kokku finantstulud ja -kulud	156 360	130 883
ARUANDEAASTA TULEM	396 553	-144 201

RAHAVOOGUDE ARUANNE (otsemeetod)
(konsolideerimata)
(kroonides)

	2008	2007
Rahavood põhitegevusest		
Liikmemaksud	11 425	11 825
Annetused	184 158	26 500
Sihtotstarbelised toetused	8 437 012	8 438 010
Laekumised ettevõtlusest	934 893	407 707
Laekunud intressid	160 381	130 883
Muude tulude laekumine	32 629	29 820
Kahjuhüvitise laekumine	0	13 330
Kulud projektidele	-5 950 666	-5 780 175
Makstud keskuse kulud	-2 536 137	-1 669 778
Makstud toetused	-462 230	-767 873
Makstud koolituskeskuse kulud	-342 483	0
Makstud piirkonna keskuste kulud	-244 440	-162 049
Makstud laagrite kulud	-5 667	-149 620
Makstud intressid	-9 136	0
Rahavood põhitegevusest kokku	209 739	528 580
Rahavood investeerimistegevusest		
Põhivara soetamine	-752 926	-130 399
Tütarettevõttele antud laenu tagasimaksud	64 679	0
Tütarettevõttele antud laen	0	-200 000
Saadud laenuintressid	5 115	0
Rahavood investeerimistegevusest kokku	-683 132	-330 399
Rahavood finantseerimistegevusest		
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksud	-21 028	0
Rahavood finantseerimistegevusest kokku	-21 028	0
Rahavood kokku	-494 421	198 181
Raha perioodi alguses	3 445 495	3 247 314
Raha muutus	-494 421	198 181
Raha perioodi lõpus	2 951 074	3 445 495

NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE (konsolideerimata)

(kroonides)

	Eelmiste perioodide akumuleeritud tulem	Netovara kokku
Saldo 31.12.2006	6 155 244	6 155 244
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse bilansiline väärtus		-900 595
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil		664 623
Korrigeeritud konsolideerimata netovara 31.12.2006		5 919 272
Aruandeperioodi puhaskahjum		-144 201
Saldo 31.12.2007	6 011 043	6 011 043
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse bilansiline väärtus		-900 595
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil		118 593
Korrigeeritud konsolideerimata netovara 31.12.2007		5 229 041
Aruandeperioodi puhaskasum		396 553
Saldo 31.12.2008	6 407 596	6 407 596
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse bilansiline väärtus		-900 595
Valitseva ja olulise mõju all oleva osaluse väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil		308 085
Korrigeeritud konsolideerimata netovara 31.12.2008		5 815 086

Majandusaasta aruande allkirjad

Lastekaitse Liidu ja Lastekaitse Liidu Lastelaagrite OÜ majandusaasta aruanne koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest.

Käesolevaga kinnitame konsolideeritud 2008. aasta majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust:

Lastekaitse Liidu juhataja

Alar Tamm _____ "....." ..... 2009.a.
allkiri

Lastekaitse Liidu vanematekogu

Katrin Saks _____ "....." ..... 2009.a.
allkiri

Saida Ausing _____ "....." ..... 2009.a.
allkiri

Irina Golikova _____ "....." ..... 2009.a.
allkiri

Ille Jõgi _____ "....." ..... 2009.a.
allkiri

Viktor Kurusev _____ "....." ..... 2009.a.
allkiri

Eve Liblik _____ "....." ..... 2009.a.
allkiri

Monika Liiv _____ "....." ..... 2009.a.
allkiri

Loone Ots _____ "....." ..... 2009.a.
allkiri

Ene Tomberg _____ "....." ..... 2009.a.
allkiri

Lastekaitse Liidu aruandeaasta müügitulu jaotus vastavalt Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatorile (EMTAK)

Tegevusala	2008
Koolitusseminaride ja konverentside osavõtutasud (EMTAK 85599)	650 378
Kirjanduse müügitulu (EMTAK 47991)	184 609
Muu müügitulu- T-särgid, meened videokassetid jm (EMTAK 47991)	23 905
Renditulu (EMTAK 68201)	100 000
Kokku	958 892